

STRØM, EUROPEISK SAMARBEID OG DET GRØNNE SKIFTET (39 sider)

Innledning.....side 1

Når Acer får skulda for strømprisane er det faktisk grunn til uro.....**side 2**

Om utenlandskabler og andre elementer som er viktig å nevne med tanke på ACER.....**side 5**

Om reaksjoner i STOPP ACER-gruppa og tilbakemelding.....**side 6**

Strømprisen er ikke høy pga Acer i faktisk.no.....**side 8**

Klimaministeren om energikrisen: – Vi kommer oss ikke unna uten mer vind.....**side 10**

Utenlandskablene setter vårt energisystem på spill.....**side 12**

En årsak til de høye strømprisene er en strøm av brutte løfter.....**side 14**

Det store strømpruddet – fem spørsmål om vår elektriske samtid og framtid.....**side 15**

Dette betyr fortsatt høy strømgjening.....**side 17**

De nye strømtiltakene er som følgende og skal opp i Stortinget for forhandling og vedtak.....**side 18**

SV positive til strømgjening – ser lovende ut.....**side 19**

Sv og regjeringen enige: Staten tar større del av regningen – omstridt nettleieordning utsettes...**side 20**

Krisepakken mot høye strømpriser er en dårlig idé.....**side 26**

De skyhøye strømprisene: Gassen den store x-faktoren.....**side 27**

Se til Tyskland – Europeisk samarbeid om energi.....**side 29**

12 enkle tips for å spare strøm.....**side 33**

Dialog på facebook om regjeringens strømgjeninger.....**side 33**

Avslutningskommentar.....**side 37**

Kilder.....**side 37**

Innledning

I denne bloggen/artikkelen vil det være refleksjoner og tanker om strømpriser, europeisk samarbeid og det grønne skiftet. Jeg vil vise til en del kilder, som jeg synes er nyttig å ha med og avsluttende dialog og kommentarer.

Emnet strømpriser har vært en av de mest sentrale debattsemmene i Norge de siste månedene og berører alle på ulike måter. Det har vært mye synsing og uklar info om hva egentlig ACERs rolle er og det har også vært en syndebukk i strømpris-debatten. Jeg viser til mer nyansert og balansert info og kunnskap om ACER og viktigheten av europeisk samarbeid også innenfor emnet strøm. Det er veldig viktig med tanke på det grønne skiftet, vi alle erfarer nå i Norge og andre steder i Europa og verden.

Det er så mange viktige faktorer, som spiller inn under emnet strøm og strømpriser at jeg valgte å inkludere dette med europeisk samarbeid og det grønne skiftet. Alt her henger sammen. Jeg har lave strømgjeninger siden jeg er vant til å spare mye strøm pga jeg bruker ikke tørketrommel, dusjer ca 3 ganger i uka og rasjonerer ellers fornuftig. Jeg har lært av utenlandsturer til India og Spania blant annet hvor man må rasjonere på vann og strøm.

Jeg synes vi har hatt kunstige lave strømgjeninger her i Norge i forhold til utlandet. Det var uunngåelig at vi også skulle få høyere strømpriser og vi må også tenke langsiktig. Det vil bli mindre og mindre etterspørsel av olje og gass. Det vil bli mer etterspørsel av vindkraft og andre fornybare energikilder slik at europeisk samarbeid er veldig viktig for overgang til mer grønt skifte, som hele Europa jobber for de neste tiårene.

Jeg mener Norge er forpliktet til å dele våre ressurser med nordiske land og resten av europa. Det er også naturlig å gjøre det. Vi kan ikke tro at vi skal bare ha energi og kraft for oss selv her. Den type kraftnasjonalisme eller molbo-holdning går ikke i det lange løp. Europeisk samarbeid er viktig på alle plan som forsvar, korona/helse, politisk, energi og strøm osv.

Norge og andre land kan regulere strømpriser nasjonalt og vi har fortsatt lavest strømpris i hele Europa enda sammen med Danmark.

Vi bør være mer takknemlig fordi alt i livet er ikke gratis. Alt er til låns og vi eier egentlig ikke noe når vi gransker dypere. Å dele, utveksle, bidra og samarbeide er naturlig del av livet. En sunn, god og passende holdning til å møte utfordringer, som blant annet energi og strøm. Og ta vare på denne levende planeten og være mer bevisst på hvor intelligent alt er satt opp her i verden.

Øyvind Strømmen (1) har jeg bevisst brukt som en viktig kilde her i denne bloggen, fordi han virker å ha mye solid balansert kunnskap om Acer og strøm.

Øyvind Strømmen (født 1980) er en norsk politiker, journalist, oversetter og forfatter. De siste år har han kartlagt de [kontrajihadistiske](#) og høyreekstreme miljøer på internett. Strømmen har i en årrekke vært landsstyremedlem og listekandidat ved valg for [Miljøpartiet De Grønne](#).

I 2011 ble han kåret til [Årets frilanser](#) av Frilansjournalistene i [Norsk Journalistlag](#). I november 2011 utga han boka *Det mørke nettet – om høyreekstremisme, kontrajihadisme og terror i Europa* og har også skrevet boka *Giftpillen – om konspirasjonsteoriernes ødeleggende kraft i 2021*.

Strømmen er varamedlem i sentralstyret til [Europabevegelsen](#). Han skriver dette om emnet Acer og strømpriser:

Når Acer får skulda for strømprisane er det faktisk grunn til uro (1)

Debattar om strømprisar synleggjer at reine skrøner diverre også gjer seg gjeldande i norsk politisk debatt.

Ok, me unngår stort sett ville konspirasjonsteoriar her til lands, ein heldig konsekvens at me har mykje tillit til kvarandre og ein heil del tillit til politikarar her til lands. Det er nok ganske få her til lands som mistenker at Erna Solberg eller Jonas Gahr Støre eller kanskje begge to deltek i hemmelege, sataniske rituale i kjellaren til ei eller anna pizzasjappe i Oslo, for å ta eit langt frå tenkt eksempel frå amerikansk konspirasjonskultur.

Men når eg i kommentarfelt les - gong på gong på gong - at den norske ACER-medlemskapen er skulda i strømprisane, og når dette også kjem frå høgst oppegåande folk, ja, då er det faktisk grunn til uro.

Kvifor meiner eg det?

Det avgjerande for strømprisar er - som for det meste anna - to ting. Det eine er tilbod. Det andre er etterspurnad. Dersom tilbodet vert mindre, til dømes grunna mindre regnvatn til norske vassmagasin, eller grunna lite vind til danske vindturbinar, så påverkar det pris. Når etterspurnaden går opp, til dømes fordi det er kaldt, ja, så påverkar det pris.

Når energimarknaden endrar seg, til dømes grunna omstilling frå fossile brensler til fornybar energi, vil det påverka både tilbod og etterspurnad. Når Tyskland faser ut atomkraftverk, vil det også påverka tilbodet. Og om me brukar straum frå land til å elektrifisera sokkel, påverkar det sjølvsagt etterspurnaden.

Prisen vert også påverka at kor stor marknaden er. Difor påverkar sjølvsagt utanlandskablar prisen. Dei gjer marknaden større. Ofte (men langt frå alltid) vil dette gjera norske strømprisar høgare, sidan prisen ofte er høgare i eksportmarknadene enn dei har vore her heime.

Den kraftnasjonalismen enkelte tek til orde for vil på si side ha ein annan effekt: me vil måtta byggja ut meir kraft for å sikra eigen forsyningstryggleik.

ACER er på si side eit byrå for samarbeid mellom energiregulatorar, altså NVE og gjengen. Poenget med dette byrået er å harmonisera regelverk, å syta for felles standardar, og å syta for eit felles rammeverk rundt grenseoverskridande energiinfrastruktur, både når det gjeld elektrisitet og når det gjeld gass.

Det er ikkje ACER som avgjer kva me byggjer ut av kraftverk i Noreg. Det er ikkje ACER som avgjer kva me byggjer ut av utanlandskablar (slike har me for øvrig hatt i mange tiår). Deltakinga i ACER er ikkje eit "sal av arvesølvet". Det er heller ikkje rare suvereniteten ein gjer vekk gjennom å vera med på samarbeidet. Dersom det vert bygd nye utanlandskablar i åra som kjem, vil det vera eit resultat av vedtak gjort i Noreg.

Og om du vil, finst møtreferata til ACER opent tilgjengeleg på nettet, du kan gå inn og lesa dei sjølv, og du vil oppdaga at det dei driv med er relativt teknisk og kjedeleg nok til at referata er betre eigna som sovemedisin enn til å skremma Fanden på flatmark.

Og likevel er det ein heil del folk som vil fortelja deg at det er ein gjeng energibyråkratar i Ljubljana som gjev deg høge straumprisar. Det er ei skrøne. Men det er også verre enn som så: Det er ei komplett avsporing frå dei debattane me -burde- føra.

Når debatten dreier seg om ACER, er det ein del den ikkje dreier seg om:

- Den dreier seg ikkje om konsekvensane av høge straumprisar, konsekvensar som ikkje akkurat fordeler seg likt mellom folk med god og dårleg råd.
- Den dreier seg ikkje om kva me bør gjera av akutte tiltak, for å syta for at folk som slit økonomisk ikkje blir sterkt skadelidande av høge straumprisar.
- Den dreier seg ikkje om korleis me kan leggja til rette for at folk, også folk med dårleg råd, kan spara straum.
- Den dreier seg ikkje om verken akutte eller langsiktige tiltak for å unngå at høge straumprisar gjer norsk næringsliv meir sårbart eller mindre lønsamt.

- Og den dreier seg heller ikkje om korleis ein på europeisk nivå skal sikra seg tilstrekkeleg tilgang på balansekraft gjennom eit grønt skifte.

Istadenfor måler ein opp eit bilete av ein slags fiende utanfor. Det biletet eignar seg kanskje til å selja politisk populisme, men ein bør helst vera varsam med å mana fram slike bilete likevel.

Misforstå meg ikkje: Det kan vera gode grunnar til å diskutera korleis straummarknaden bør regulera, eller til å diskutera både elavgifter og meirverdiavgift. Eit toprissystem på straum er ein god idé, men ein idé som i ein degulert marknad har vore vanskeleg å omsetja i praksis. Det bør ein sjå på på nytt.

Det kan også vera gode grunnar til å diskutera om det er klokt med fleire utanlandskablar.

Det er ein heilt ordinær og høgst rimeleg politisk debatt, der det finst ulike syn, og der ulike interesser og prioriteringar må setjast opp mot kvarandre, og vegast opp mot kvarandre. Eg har mine meiningar om det, du har kanskje andre, og den usemja kan me ha heilt utan å skulda kvarandre for verken dumskap eller vondskap.

Men når åtak på ACER vert kombinert med anklager om at norske politikarar fer med svik, gjerne i tenesta til globalistiske elitar, og at dei gjev katten i vanlege nordmenn, ja, så er det på tide å reagera. Og dei som kjem med slike anklager fer ikkje berre med skrøner, dei fer med skrøner som kan riva sund nettopp tillit. Då bør alarmklokkene kima.

Øyvind nevner også dette i VG meninger (1) om artikkel med samme navn:

«Alle snakker om strømprisen. Hva gjør EUs energiunion og ACER med den?», spør Nei til EU-utgreiar og jurist Morten Harper i ein nyleg kronikk i Klassekampen. Han svarer eigentleg ikkje på det spørsmålet. Det er synd, for svaret kunne kanskje ha vore av interesse.

Også i Europa er dei høge prisane på kraft (og på gass) gjenstand for betydeleg diskusjon for tida, og ACER har gjeve konkrete råd om tiltak som kan treffast: «Når skattar og avgifter utgjer ein betydeleg del av europeiske hushaldningar si straumrekning, kan det vera klokt å vurdera reduksjonar i eller målretta fritak frå skattar og avgifter», heiter det i ei vurdering gjort av ACER i oktober. Der vart det også framheva at eit anna alternativ er «å vedta sosialpolitiske tiltak utanfor energiområdet, til dømes målretta økonomiske overføringar».

Europakommisjonen har også laga ei verktøykasse av tiltak medlemslanda kan setja i verk for å dempa verknaden av dei høge prisane. Fleire EU-land har teke i bruk ulike tiltak, tiltak som er meir slagkraftige enn dei ein førebels har teke i bruk i Noreg, og det sjølv om Noreg som nasjon faktisk håvar inn på høge gassprisar og også får ekstraintekter som resultat av høge straumprisar, medan tala i ein del andre land er meir gjennomført raude.

Eit mogleg tiltak ville vera å betala ut til kvar og ein av oss den auka grunnrenteskatten staten tek imot frå straumselskapa grunna høgare straumpris, eit slags «kraftoverskot til fordeling». Det ville verka no. Og det ville også ha ein viss omfordelende effekt.

Men medan Nei til EUs mann ikkje svarer på spørsmålet i overskrifta, er han i det minste ærleg om det han kallar eit «banalt poeng»: ACER styrer ikkje straumprisar. Det er det marknaden som gjer. Det kan vera verdt å repetera andre ting ACER ikkje styrer: konsesjonar til nye vasskraftverk, konsesjonar til andre energianlegg, til dømes vindkraft, spørsmål om utbygging av nye nettanlegg, spørsmål om utbygging av nye utanlandskablar. Kven avgjer slikt i Noreg? Norske myndigheiter. Norske politikarar.

ACER styrer heller ikkje over dei høge gassprisane som for tida skyv europeiske straumprisar opp, og dei styrer definitivt ikkje vêret, som ein kvar vestlending vil vita at påverkar kor mykje oppmagasinert vatn det er i demningane våre.

Dei pågåande diskusjonane om straumprisar koker sjølvstekt ikkje ned til ein diskusjon om ACER, heller ikkje når det er ei busemannutgåve me får presentert av EU-byrået. For nei-rørsla og delar av norsk venstreside koker det tilsynelatande i staden for ned til tre ting.

For det fyrste: motstand mot ein tettare integrert kraftmarknad i Europa. Denne kraftnasjonalismen er ei ærleg sak, sjølvstekt, men representerer ei utfordring når me saman skal nå viktige klimamål, og i sine verste utgåver også ei utfordring mot norsk forsyningstryggleik. Som Norsk Industri seier det: «Uten [utenlands]kablar ville vi måttet overinvestere i produksjonskapasitet og magasiner, og vi ville i de aller fleste år hatt mye spill [...]. Dette ville ført til unødvendige naturinngrep og vært dyrere for aktørene.»

For det andre: eit ynskje om gå attende til ein situasjon som liknar meir den ein hadde før 1990, då kraftmarknaden var så gjennomregulert at den knappast kunne kallast ein marknad. For det tredje: motstand mot EØS-avtala.

Men den motstanden sel sjølvstekt langt dårlegare enn det å måla Fanden på veggen i form av kryptiske, europeiske bokstavkombinasjonar. Det er breitt fleirtal for EØS-avtala, både i folket og på Stortinget. Noko av grunnen til det er nok at folk flest både ser fordelane dei sjølv har og dei fordelane norsk næringsliv har av EØS.

Det sørgjelege er likevel at både nei-rørsla og delar av norsk venstreside no, i møte med ei europeisk energikrise, er mest opptekne av å diskutera ting som har lite med krisa å gjera. Det er ikkje ACER eller tredje energimarknadspakke som har gjeve oss høge straumprisar.

Det me burde diskutera er kva me burde gjera av akutte tiltak, for å syta for at folk som slit økonomisk ikkje blir sterkt skadelidande av høge straumprisar. Der har både ACER og EU-kommisjonen faktisk nyttige forslag.

Me burde også diskutera korleis me kan legga til rette for at folk, også folk med dårleg råd, kan spara energi utan at det går utover livskvaliteten deira. Me burde snakka om kva akutte og langsiktige tiltak me kan gjera for å unngå at høge straumprisar gjer norsk næringsliv meir sårbart eller mindre lønsamt. Og me kunne med fordel ha snakka om korleis me på europeisk nivå skal sikra tilstrekkeleg tilgang på balansekraft gjennom eit grønt skifte.

Slike ting *vert* diskutert i Europa. Dei diskusjonane burde me ha meir av. Men ikkje minst: I staden for ein EØS-debatt i forkledning, burde me ha ein debatt om tiltak som kan treffast her heime.

Øyvind om utenlandskabler og andre elementer som er viktig å nevne med tanke på ACER:

Som Norsk Industri seier det i ein rapport frå 2019:

"Kablene har gitt økt leveringssikkerhet. Uten kabler ville vi måttet overinvestere i produksjonskapasitet og magasiner, og vi ville i de aller fleste år hatt mye spill (vann som renner over).

Dette ville ført til unødvendige naturinngrep og vært dyrere for aktørene.

Kabler er fordel for industrien. Kablene under bygging til Tyskland og Storbritannia bidrar til forsyningssikkerhet og legger til rette for ny kraftutbygging til fordel for industrien, slik ivaretas balansert utvikling."

Det er fordelane. Noreg er ein del av ein større marknad, heldigvis.

I tillegg er ein kraftmarknad med betre samband viktig for å kunna gjennomføra skiftet vekk frå fossil energi på ein best mogleg måte i Europa. Kraftnasjonalisme er definitivt -ikkje- svaret i møtet med overnasjonale utfordringar.

Det eg fyrst og fremst seier, er at det er -feil- å skulda ACER for høge straumprisar. Så har eg også sagt at prisane -er- påverka av utanlandssamband (men at eg meiner det var riktig å bygga desse).

Når det gjeld spørsmåla du elles stiller, opplever eg eigentleg ikkje at det er så vanskeleg å finna svar frå folk som har meir peiling enn meg, men lat gå:

"Betyr det at vi kan gå inn for å regulere kraftproduksjonen slik vi vil, følgelig også begrense eksport?"

Kraftproduksjonen i Noreg er jo i betydeleg grad vasskraft, og den er høgst regulerbar.

Når det gjeld den kraften som faktisk blir produsert er det du spør om regulert etter ei forskrift under Energilova (Forskrift om vilkår for tilgang til nett for utveksling av elektrisk kraft over landegrensene), som også stemmer overeins med tilsvarende regelverk i EU (EF 714/2009).

Statnett (systemoperatøren) pliktar å syta for at kapasiteten i nettet vert gjort tilgjengeleg for grensekryssande handel, samstundes som det skal takast omsyn til grensene for sikker nettdrift. Dei kan berre redusera overføringskapasitet dersom det er naudsynt til driftstryggleik og er meir effektivt enn å benytta andre avbøtande tiltak i systemdrifta.

Dette heng saman med EØS-avtala. Det er ikkje slik at Noreg har "meldt seg inn i ACER", eller liknande, som om det var ei eiga avtale utanom. Deltakinga der er eit resultat av at me har slutta oss til

tredje energimarknadspakke som ein del av EØS. Alternativet ville vera anten å gå ut av EØS eller å bruka reservasjonsretten mot tredje energimarknadspakke. Det er grunnen til at eg annanstad har skrive at ACER blir brukt som ein slags busemann i ein debatt som eigentleg handlar om EØS.

Lat meg leggja til noko anna, som også olje- og energiministeren har påpeikt: at einsidige norske tiltak fort vil møte tilsvarande frå andre land.

"Videre, er ikke poenget med ACER å harmonisere regelverkene for kraftproduksjon og utveksling av kraft, med sikte på et så fritt marked som mulig? Er ikke et fritt og samlet strømmarked en av målsetningene med acer-samarbeidet?"

ACER skal leggja til rette for handel med kraft og gass over landegrensene i Europa, og skal i den samband ha ei rådgevande rolle, gje fråsegner og tilrådingar, overvaka og rapportera om marknadane for elektrisitet og naturgass. Eg vil råda til å lesa dei uttalene dei har kome med i samband med høge kraft- og gassprisar no:

<https://extranet.acer.europa.eu/.../ACER's%20Preliminary...>

Eg vil forsåvidt også råda til å sjå på kva dei elles syslar med. Det er ofte ganske tekniske greier, og lite eigna til å skremma Fanden på flatmark.

Men ja, det er eit europeisk mål å ha ein tettare integrert straummarknad, ja. Er det "et så fritt marked som mulig"? Tja. Straummarknaden er og vil nok vera prega av regulering.

Eg meiner det europeiske målet er av det gode, men det er no uansett ikkje slik at ACER styrer over norsk kraftpolitikk. Det er heller ikkje slik at dei kan pålegga oss å byggja ut nye utanlandsforbindelsar. Dei kan heller ikkje råda over oss gjennom såkalla prioriterte fellesprosjekt (som ikkje blir det utan å ha kome på ei regional liste, med godkjenning frå dei aktuelle landa, fyrst) eller gjennom krav til disponering av flaskehalsinntekter.

"Hvor står du med tanke på hvorvidt Norge bør regulere kraftproduksjonen vår med hovedvekt på å sikre at produksjonen gjøres for å sikre uavhengighet?"

Eg meiner Noreg er mest tent med å vera ein del av ein felles marknad, ikkje minst for forsyningstryggleiken sin del. Det er grunn til å minna om at Noreg også importerer kraft, sjølv om me har nettoeksport. Eg meiner også at ein felles marknad er naudsynt og riktig for å kunna gjennomføra skiftet vekk frå fossil energi på europeisk nivå.

Øyvind Strømmen og reaksjoner i STOPP ACER-gruppa og tilbakemelding:

Eg registrerer at Morten Harper i Nei til EU i ein tekst i Nettavisen meiner at det er både kunnskapslaust og frekt av meg å "stemple ACER-motstanden som konspirasjonsteori".

Det er eigentleg ganske avslørande, for denne framstillinga av kva eg har skrive er akkurat like gjennomført tendensiøs som NtEU si framstilling av ACER.

Eg har ikkje kome med ei slik stempling. Eg har derimot skrive det følgande: "Debattar om straumprisar synleggjer at reine skrøner diverre også gjer seg gjeldande i norsk politisk debatt". Så, la eg til at me stort sett unngår ville konspirasjonsteoriar her til lands, men at det er grunn til uro når ein gong på gong kan lesa at den norske ACER-medlemskapen er skulda i straumprisane.

Kva er fakta? Straumprisane er no høge grunna ei sterk auke i gasspris; av auka karbonpris, av auka pris på kol og av lav produksjon frå vind- og vasskraft i fleire europeiske land. I norsk samanheng er dei sjølv sagt også påverka av vårt tilhøyre til ein fellesnordisk straummarknad og av nye utanlandskablar til Storbritannia og Tyskland. ACER styrer ikkje prisane på gass eller kol, og set for den del heller ikkje karbonprisen. Dei kontrollerer ikkje været. Og både gamle og nye utanlandskablar i Noreg er bygd som eit resultat av norske politiske vedtak, vedtak fatta før me i det heile hadde

godkjent tredje energimarknadspakke.

Men lat oss sjå vekk frå det, og lat oss ta ein nærare titt på det som gjer meg uroleg.

For nokre dagar sidan vart det posta ein artikkel på facebookgruppa Stopp ACER med bilete av Espen Barth Eide og Marte Mjøs Persen.

Eg skal sitera frå kommentarfeltet under: "Landets 2 sleipaste andlet", "En jævla drittsekk", "Barth er partiløs og tenker bare på å ta penger ut av den Norske pengekassen, [...] Norges største pengespiser", "Skulle vært kjeppjaga begge to", "Landsvik", "2 KOMPLETT UDUGELIGE MENNESKER", "De burde stilles for riksrett", "2 skikkelige suppehuer", "To av politikere mafiaene sitter smilende og gåtter seg over slaktingen av sitt eget folk", "Vi må få til bake Gapestokken?? Disse to hører vel hjemme der?", "Grusomme", "Tror det er på tide å finne frem gapstokken og sette noen politikere i den", "eier in[ge]n empati eller fø[l]elser for folk flest!!!!".

Det er ikkje enkeltdøme dette. Det er den gjennomgåande tonen i heile tråden.

Dette er ikkje konspirasjonsteoriar. Sidan eg representerer eit parti som ofte er usamd med både Barth Eide og Persen, tillet eg meg likevel å påpeika kva det er: Det er ein grunnleggjande politikarforakt, prega av å tilskriva politiske motstandarar direkte vondskapsfulle motiv.

Og medan eg godt kan forstå at folk vert forbanna over høge straumprisar, ja, så er det -dette- eg siktar til når eg skriv at det er grunn til uro, for alt dette agget, all denne skitpraten, er også drive fram av det som er og blir ei skrøne, nemleg at straumprisane me har idag er noko eit EU-byrå kan skuldast for.

Det er mange gode grunnar til å diskutera kvifor ein slik politikarforakt oppstår, og kva som er bakgrunnen for mistillit uttrykt på dette viset. Det kan jamvel vera viktig å stilla slike spørsmål. Men der slik mistillit herjar, der følgjer konspirasjonsteoriane etter. Me har allereie sett eit snev av dei, i anklaga om at norske politikarar er ein mafia. Eg kunne for den del ha teke med den siste kommentaren i nemnde tråden, som berre inneheld to ord: "Agenda 2030".

Det kan sjølvstakt vera ein referanse til FN sine berekraftsmål. Men det er nærliggande å tru at det er ein referanse til dei ganske mange fantasifulle forteljningane som finst om FN sine berekraftsmål, både i amerikansk konspirasjonskultur og i eit norsk høgreradikalt bakland der nettopp desse to orda er eit slags skjellsord.

Og konspirasjonsteoriane følgjer sjølvstakt på. Eg legg ved nokre av dei anklagene om både konspirasjonar, korrupsjon og bedrageri som også herjar inne på den gruppa, og som eg også har sett i ganske mange andre kommentarfelt. Det trur eg for å vera ærleg at også Morten Harper har. Men eg er altså frekk nok til påpeika at det er grunn til uro.

I oktober vart Espen Barth Eide intervjuet av E24 (sjå lenkje i kommentarfelt). Der sa han mellom anna at me treng å byggja ut meir kraft: – Vi skal bygge ut mer energi. Vann, sol og vind. I den rekkefølgen.

Det er mykje ved det ein kunne diskutert. Eg synest til dømes det er synd at klima- og miljøministeren i intervjuet ikkje understrekar viktigheita av straumsparing.

Han seier også: – Det er en konflikt mellom gode hensyn. Vi skal høste av naturen, og leve med den og av den, men vi må bli flinkere til å håndtere naturverdier og skjønne at det er en kostnad å forsyne seg av dem.

Det er viktig, og det set ein heil del avgrensingar for kor ein kan byggja ut både vasskraft og vindkraft, og for kor mykje ein kan byggja ut.

Idag vart denne artikkelen delt på "Stopp ACER"-gruppa. Her er eit knippe døme på reaksjonane: "Hvor lenge skal vi høre på dette vaset om klimaendringer?" "Helvetes idiot"

"Skummel han dær"
"Rimelig blåst idiot dette her!"
"Nei makan til idiot skal en leite lenge etter"
"Han der er helt hjelpesløs."
"Tullprat fra en foreder"
"Håper på orkan, kanskje hele Stortinget kunne blåst til fornuft, han der burde de nå fortet kvitte seg med."
"Barth Eide burde sitte bak lås å slå. Har ingenting i politikken å gjøre."
"Muppets åndelige leder. En av dem som sitt på balkongen."
"Håpløst og trist.....Hvor dum er det mulig å bli?"
"Trudde ikke det var bare analfabeter på Stortinget men nå er det bevist. For dette med strømprisene er bare ett triks for å bygge vindmøller."
"Eller med og sette Løvebakken under administrasjon og stiller de for retten for svik mot sitt eget land og folk."
"Han er en klimafanatiker, og en fjott. Vi skal ikke ha mer vindkraft, vi skal reversere Acer."
"Jag denne Barthen på sjøen med et 50 kg lodd rundt beina."
"Slike folk bør bak lås og slå"
"Først 14 dager i gapestokk."
"B E er en globalist med FN ringen på jakka.
Han setter FN og EU foran Norge, ikke til å stole på det hele tatt."
"Kjøpt og betalt, er ikke mer å si om den saken"
"Dette er den farligste globalisten på løvebakken"
"Det er nok nå løgner Barth Eide. Ut fra VÅRT Storting snarest"
"Den fyren der kan ikke være norsk. Uansett totalt ubrukelig"
"Pill råtten fyr"

Det held fram slik. Lenge.

Eg tenkjer mange ting når eg les slik som dette. Litt av det handlar om folkeskikk. Litt av det handlar om vaksne folk som ikkje skjønner at internett er den verkelege verda. Litt av det handlar om farene ved dette.

Strømprisen er ikke høy pga Acer i faktisk.no (2):

Energibyrådet ACER har lite, om noe, med den norske strømprisen å gjøre. Men kraftutvekslingen med Europa kan bidra til å gjøre prisene høyere.

I høst og i vinter har strømprisen vært rekordhøy. Det har skapt mye engasjement, og på sosiale medier er det et lite EU-byrå med base i Ljubljana i Slovenia som får mye av skylden. For det er flere som ser ut til å tro at de høye strømprisene skyldes energibyrådet ACER.

Dette er ACER

ACER er et EU-byrå som skal sørge for at europeiske land overholder reglene for kraftutveksling i Europa. ACER skal tolke regelverket og lage retningslinjer.

Energibyrådet kan også fatte vedtak i tilfeller der det er uenighet om tolkningen av reglene mellom ulike land. I slike tilfeller fungerer ACER som en slags domstol.

Vedtaksmyndigheten er avgrenset til spørsmål av teknisk art, som spørsmål om nettkoder. Det har jusprofessor Tarjei Bekkedal ved UiO tidligere sagt til Faktisk.no.

Ikke ACER i seg selv

Professor Henrik Bjørnebye ved Universitetet i Oslo har i nettavisen [Energi og Klima](#) avvist at norske strømpriser vil bli like høye som prisene nedover på kontinentet grunnet ACER. Han viser til at utjevning av kraftpriser forutsetter tilstrekkelig overføringskapasitet i kraftnettet mellom land.

- EU eller ACER har ikke myndighet til å pålegge noen å investere eller innvilge en konsesjon for utbygging. Norsk tilknytning til ACER via EØS-avtalen vil derfor ikke i seg selv føre til at norske strømpriser blir lik de dyreste prisene i Europa, sa Bjørnebye til Energi og Klima.

Det at Norge er tilkoblet det europeiske strømmarkedet, kan derimot føre til at strømprisen blir høyere. Overføringskapasiteten setter imidlertid grenser for hvor like strømprisene faktisk blir.

- Jeg tror ikke det er noen som ser for seg at man skal kunne få et felles, synkront kraftsystem uten flaskehals med helt felles rammevilkår, slik at kraftprisene i hele EU/EØS-området blir like, sa han til avisen.

En flaskehals vil i denne sammenheng bety at det er noe som hindrer optimal overføring av strøm. I praksis vil overføringskapasiteten gjennom kabelnettet være en flaskehals.

Samarbeid påvirker prisene

Professor Mette Helene Bjørndal ved Norges Handelshøyskole har forsket på kraftpriser. Hun mener debatten om ACER og kraftutveksling kom ti år for sent. Bjørndal forteller at Norge over lang tid, gradvis har blitt mer og mer sammenknyttet med det europeiske kraftmarkedet.

ACER har i seg selv lite å gjøre med strømprisen. Men i debatten blir ACER ofte brukt som et symbol på den europeiske kraftutvekslingen.

Denne kraftutvekslingen påvirker strømprisen her til lands. I år drar dette strømprisen opp, ved at vi eksporterer og importerer fra områder med høyere priser enn vi har selv, forklarer professoren.

- Når du kobler sammen blir prisene likere, sier Bjørndal til Faktisk.no.

Det betyr ikke at strømprisen alltid vil bli høyere i Norge som følge av samarbeidet.

- Vinteren 2019 var det også perioder med høye priser, selv om de ikke var like høye som i dag. Den gangen ville prisene i Norge vært høyere uten kraftsamarbeidet, sier Bjørndal.

Anbefaler flat sum til alle

Hun mener det er vanskelig å si hvordan strømprisen ville vært i år, dersom vi ikke var koblet på det europeiske markedet. Men hun tror prisen uansett ville vært høy, blant annet fordi vi har lite vann i magasinene våre.

Det er bred enighet om at kraftsamarbeidet er samfunnsøkonomisk lønnsomt for Norge. Og det er staten, kommuner og fylkeskommuner som står for mesteparten av inntjeningen, fordi de eier mesteparten av kraftproduksjonen.

- Fordelen med at det er det offentlige som tjener pengene, er at det gjør det mulig å omfordele pengene på en enkel måte, sier professoren.

Bjørndal mener et bunnfradrag i form av en flat sum til alle strømkunder, ville vært en god løsning.

- Det vil treffe de som trenger det mest. Samtidig vil det også gi insentiver til å spare strøm. Det blir ikke mer vann i magasinene av billig strøm, sier Bjørndal.

- **Ingen påvirkning**

I september skrev Faktisk.no om årsakene til den høye strømprisen. I artikkelen spurte vi analytikerne Ole Tom Djupskås i Refinitiv, og Katinka Bogaard og Olav Botnen i Volue om hva som er årsakene til at årets strømpriser er så høye.

Kort oppsummert pekte analytikerne på følgende årsaker, som fortsatt er gjeldende i dag:

- Høy gasspris
- Høy kullpris
- Dyrere klimavoter
- Lite vann i vannkraftmagasinene
- Utenlandskabler
- Mindre vind enn vanlig

Analytikerne avviste at ACER påvirker strømprisen.

- ACER har ingen påvirkning på fundamentale forhold i kraftmarkedet, som nedbør, forbruk, utvekslingskapasitet, karbonpriser og gass- og kullpriser, sa Djupskås til Faktisk.no.

Han mener derfor at ACER ikke har noen betydning for dagens nivå på kraftprisene. Bogaard og Botnen var enige. De viste til at det er Stortingets vedtak om utbygging av kraftkabler, hovednett og kraftverk som vil påvirke kraftprisene.

- ACER står bare for tilretteleggelse for en effektiv utnyttelse av kraftkablene, sånn at alle land nyter godt av investeringene i kraftverk og kabler, skrev de til Faktisk.no
- ACER har ingen myndighet å pålegge eller nekte utbygging av kabler, og de har heller ikke noe mandat i norsk ressursforvaltning.

Klimaministeren om energikrisen: – Vi kommer oss ikke unna uten mer vind (3)

Norges nye klima- og miljøminister får den tunge jobben med å kutte utslippene med syv prosent årlig. Espen Barth Eide sier at han vil forhandle med de andre statsrådene med utslipp, som om det var penger.

- Vi skal bygge ut mer energi. Vann, sol og vind. I den rekkefølgen, sier Espen Barth Eide til E24.

Det er det enkle svaret på hvordan den ferske klima- og miljøministeren vil møte strømkrisen og mangelen på kraftutbygging for å dra de utslippstunge industriene over mot det grønne de neste ti årene.

- **Til land og til havs. Vi kommer oss ikke unna uten mer vind, sier han.**

Den tidligere forsvars- og utenriksministeren sitter fremoverlent på sitt nye kontor, med fargesterke blomsterbuketter på rekke og rad i hyllen bak seg.

Med klar stemme legger Eide ut om den grønne omstillingen Norge skal gjennom, og om hvilke industrier han mener Norge må bygge for å få det til.

Aluminium og stål må bli utslippsfritt for at Norge skal kunne konkurrere mot Sverige. Norge skal satse på grønn skipsfart, elektrisk transport og hydrogen. Vannkraftverk skal oppgraderes, og det skal bygges ut sol- og vindkraft.

Eide har vært klima- og miljøminister i litt over en uke. Og han har liten tid å miste.

Kraftige kutt må til

Om få dager møtes verdens fremste ledere på COP26 – klimatoppmøtet som omtales som «[det viktigste siden Paris-avtalen](#)».

– Det blir vårt første internasjonale møte av betydning, og det vil vi selvfølgelig bruke til å tydeliggjøre at denne regjeringen løfter ambisjonene hjemme, sier Barth Eide.

Støre-regjeringen har lovet å kutte 55 prosent klimagasser innen 2030. Og kuttene skal tas på norsk territorium.

For å nå målet må utslippene kuttes med hele syv prosent hvert år.

– *Hvordan skal den nye regjeringen klare det?*

– Vi har et utslippsbudsjett vi kan tillate oss hvert år. Hvem kan få lov til å slippe ut? Hvis noen har et sterkt og godt politisk argument for å skjerme noen, så kan de gjøre det, men da må de hjelpe til å an vise hvor det kan kuttes et annet sted, sier Eide.

En del av Eides strategi går ut på å forhandle med andre departementer om utslippsbudsjettet, som om utslipp var penger.

Sammen med Finansdepartementet vil han regne på hva karbonbudsjettet får å si for ulike sektorer.

Den fornybare omstillingen

Over 80 prosent av Norge utslipp kommer fra tre store utslippssektorer: Transport, olje- og gassproduksjon og industri. Mesteparten av kuttene må derfor tas der.

Støre-regjeringen ønsker å elektrifisere sokkelen med havvind, gi incentiver til mer elektrisk transport og bygge ut mer fornybar energi for å kunne omstille kraftkrevende industri.

– Vi skal prøve å finne de nisjene hvor vi kan være best, sier Barth Eide og peker blant annet på industri knyttet til havvind og utslippsfritt drivstoff til skipsfart.

På spørsmål om hvilke industrier som skal subsidieres, svarer statsråden at det er mye annet staten kan gjøre enn å gi økonomisk støtte.

– Det er en litt sånn forenkling å tro at aktiv næringspolitikk betyr «vær så god». Det er påbud, forbud, regler, standarder, offentlige anskaffelser og infrastruktur, som skal dra det grønne skiftet fremover, sier han.

Vil fortsette med fossilt

På spørsmål om fortsatt oljeleting kan svekke Norges posisjon som grønt foregangsland under klimatoppmøtet, peker Eide på at «en enorm omstilling ikke er gjort over natten».

– Vi må bruke mindre energi, produsere tilstrekkelig fornybar energi og så bruke fornybar energi i alle sektorer. Den virkelige utfordringen ligger på etterspørselssiden, sier Barth Eide.

Samtidig innrømmer han at Norge må innstille seg på at dagens forretningsmodell vil bli overflødig, og at Norge må bygge opp det som skal erstatte oljesektoren.

– *Hvordan vil dere gjøre det?*

– Det er ved en aktiv og grønn næringspolitikk, sier Eide

Konflikt mellom gode hensyn

– *Nå som du er klima- og miljøminister, hvordan vil du forholde deg til konflikten som har vært og fremover, med tanke på vind, vei, hyttefelt?*

– Det er en konflikt mellom gode hensyn. Vi skal høste av naturen, og leve med den og av den, men vi må bli flinkere til å håndtere naturverdier og skjønne at det er en kostnad å forsyne seg av dem, sier Eide.

Den nye regjeringen vil se på naturregnskap og gjennomføre en naturrisikovurdering, slik vi tidligere har gjort med [klimarisiko](#).

– Da vil du til slutt gjøre avveininger som du gjør med vanlig økonomi. Noen av de viktigste tingene for de neste fire årene, er å komme ordentlig i gang med karbonbudsjettering og dette med å sette pris på natur, sier han.

– *Kan vi erkjenne at det grønne skiftet kommer til å koste for folk flest?*

– Ja, absolutt. Selvfølgelig. Det grønne skiftet kommer med byrder og goder. Tingene som er knyttet til utslipp vil etter hvert bli dyrere. Men da er det viktig å huske på at det er en avgift vi helst ikke vil ha, fordi vi helst ikke vil ha utslipp, sier Eide.

– **En grønn finansministers våte drøm er jo å våkne en dag og oppleve at det ikke kommer noen penger, fordi utslippene har tatt slutt, sier han.**

Tror Kina vil overraske

Den nye regjeringen vil ifølge Eide melde inn nye tiltak på det kommende klimatoppmøtet, men han vil ikke røpe hva slags tiltak.

– **Det aller største målet er å bidra til å holde 1,5-gradersmålet ved like, sier han.**

Støre-regjeringen ønsker en presisering av avtalen som skjerper togradersmålet.

– Vi har fått mer innsikt etter Paris-avtalen, og vet at det er en betydelig forskjell i utfall hvis verden går fra 1,5 til 2 grader – mange vippepunkter kan inntre allerede der, sier Eide.

Barth Eide mener at en tydeliggjøring av 1,5 gradersmålet kan utløse en mer radikal atferd, fordi det gjenværende karbonbudsjettet da blir lavere.

–*Hvem tror du vil overraske under klimatoppmøtet?*

– Jeg håper at Kina vil overraske. De kommer med noe, men spørsmålet er om det er nok.

Jeg vil også vise til kritiske røster til utelandskabler, europeisk energi- og strømsamarbeid og vindkraft i de neste emnene.

Utenlandskablene setter vårt energisystem på spill (4)

av Religionshistoriker og Universitetslektor Jørg Arne Jørgensen:

At et land som produserer vannkraft til kun 3–15 øre per kWh rammes av de uvirkelige strømprisene vi ser nå, er vanskelig å begripe. (Bort)forklaringene står i kø: Gassmangel i Europa, lite vind, økt elektrifisering, CO₂-avgifter på kull og gass, tørr sommer og så videre.

Motvillig må man [innrømme hovedårsaken](#): **De nye utenlandskablene som innlemmer oss i det europeiske energimarkedet.**

Men fremdeles resirkuleres myter og misforståelser.

Forsyningssikkerhet

Kablene gir oss forsyningssikkerhet, gjentas det ofte, senest av olje- og energiministeren i Debatten på NRK denne uken. Men slike har vi jo hatt i mange tiår. Strømproduksjonen vår er jevn og temmelig forutsigbar, med et årlig overskudd på 10–20 TWh i snitt. Noen kabler til nordiske naboland for å bli kvitt overskuddet og dekke opp litt i stadig sjeldnere «tørrår» har vært nyttige, og den første kabelen til Sverige ble bygd allerede 1960.

Men de nye eksportkablene til Tyskland og Storbritannia er noe ganske annet – de er ment til storskala eksport av strøm for profit.

Kablens påståtte «forsyningssikkerhet» gjør at vi ikke trenger å bygge ut mer vindkraft for å sikre oss i tørrår, sies det også. Men i realiteten gir kablene *økt* press på utbygging. Allerede i 2013 sa energiminister Tord Lien at de ville gi [høye strømpriser](#) og dermed stimulere til mer kraftutbygging i Norge. Tanken har vært å gjøre norsk natur til et enda mer attraktivt spekulasjonsobjekt for vindbaroner og kraftselskaper. Et uhyggelig scenario fra et naturvernperspektiv.

Norge som «grønt batteri»

Så til klimaargumentet. Det europeiske, grønne skiftet krever enorme mengder balansekraft som kan trå til når det ikke blåser og solen ikke skinner. Og mange av oss er i utgangspunktet positive til å være Europas «grønne batteri». Men i realiteten er det sørgelig lite vi kan bidra med. Norge utgjør under 1 prosent av Europas innbyggertall – og 90 prosent av strømmen bruker vi selv. Til nå i år er den norske nettoeksporten 15,5 TWh, en dråpe av EUs årsforbruk på nærmere 4000 TWh, et tall som blir mangedoblet når EU skal fullelektrifiseres. Balansekraft er en kjempeutfordring i kjernen av Europas grønne skifte, og de er simpelthen nødt til å utvikle løsninger på egen hånd.

Dessuten: Å bygge ned norsk natur for kraft til Europa er en elendig idé. Vi må huske at vindkraft ikke *trenger* å bygges i urørt natur – selv om det har blitt en norsk spesialitet. Det er knapt noe land i verden hvor vindkraft gjør større og mer ubotelig skade enn her til lands.

Og det er i utgangspunktet like klimavennlig å bruke strømmen her som å sende den til andre land. Man kan stille spørsmålet om strøm faktisk egner seg for frakt over store avstander. Strøm er ferskvare som helst bør brukes nær der den produseres. Det er en grunn til at vår kraftkrevende industri ble lagt nær fossene innerst i fjordene. Det er selvsagt vindkraften som endrer dette – den må sendes over store avstander, fra et værssystem til et annet, fra der det blåser til der det ikke blåser. Effekttapet er betydelig, i eksportkablene ligger det på rundt [5 prosent](#). Dette er altfor lite omtalt. For ikke å snakke om miljøkonsekvensene av den storstilte utbyggingen av kabler og sentralnett som kreves for å sende strømmen hit og dit diktert av prisnivå.

Den nye oljen?

Om alt går etter planen, vil vi tjene penger på å selge vannkraft når prisene er høye, og få billig overskuddskraft tilbake når det blåser. Men kanskje ikke i den størrelsesorden mange ser for seg. Strøm er på ingen måte «den nye oljen». For å sette det i perspektiv: I forfjor utgjorde strøm ynkelige 0,6 prosent av de 2082 TWh energi vi eksporterte. Resten var olje og gass. De siste årene har vi eksportert olje og gass for 400–600 milliarder årlig – strømeksporten var kun 2,3 milliarder i fjor. Ikke ubetydelig, men heller ingen grunn til de helt store vyene.

Og i motsetning til varer som fisk, metaller, olje og gass, som nesten bare går til eksport, brukes nesten all strøm her i landet. Og å tilby svindyr strøm til norske forbrukere gir lite mening. Verdiskaping er det i alle fall ikke. I stedet hemmer det næringslivet og blir en indirekte skattlegging når store summer overføres fra norske forbrukere til stat og kommuner som eier kraftselskapene (og til vindbaroner i skatteparadiser). Om dette er samfunnsøkonomisk lønnsomt, er et stort spørsmål.

Avgjørende vippepunkt?

De to siste eksportkablene kan bli vippepunktet som endrer det norske energisystemet for godt. Vi har valgt å koble kanskje verdens billigste, reneste, tryggeste og mest velfungerende elsystem opp mot et gigantisk, ustabilt og uforutsigbart – og alle ulempene, inkludert prisnivået, smitter over. Det er påfallende at i våre dager, når skyggesidene av utemmet markedsliberalisme over landegrensene begynner å gå opp for folk, så slår dette inn over oss som en forsinket markeds-tsunami. Og det på en så grunnleggende livsnødvendighet som strøm.

Vi må huske at Norge trolig er det land i verden som bruker mest strøm per innbygger, hele tre til fem ganger så mye som Tyskland og Storbritannia. Når en så sentral del av vår infrastruktur settes på spill, er det vanskelig å forutse alle konsekvensene. Men det ser virkelig ikke bra ut, verken for husholdninger, offentlige virksomheter eller næringsliv. Vi er i ferd med å skusle bort en av de største godene vi møysommelig har bygd opp gjennom hundre år: ren, billig og stabil strøm.

En årsak til de høye strømprisene er en strøm av brutte løfter (5)

av styreleder i Motvind Norg, Eivind Salen

Det er et konkurransefortrinn og velferdsgode vi nå har gitt bort.

Tidligere spesialrådgiver i vindkraftens interesseorganisasjon, Norwea, Andreas Thon Aasheim, har 29. november et leserinnlegg i BT med tittelen [«Årsaken til de høye strømprisene er et brutt løfte»](#).

Aasheim mener det er høye gasspriser som er skyld i høye strømpriser i Norge. Det er merkelig, for vi bruker ikke gass til strøm i Norge. Vi er som et av få land i verden [selvforsynt med billig vannkraft](#). Med det har vi bygget norsk velstand og industri, og klart å kombinere høye lønninger med konkurransedyktig produksjon.

Det er et konkurransefortrinn og velferdsgode vi nå har gitt bort. Vindkraft har kommet i tillegg til vannkraft og [økt overskuddsproduksjonen for eksport og overskuddsinntekten for eierne](#). For oss strømkunder har det betydd [mye dyrere strøm](#) og mye mer variable priser.

Vi har overføringskapasitet i utenlandskablene som langt overgår det nødvendige for forsyningssikkerhet, og langt overgår det som den samlede vindkraften i Norge er i stand til å produsere. Ergo tappes vannmagasinene våre, og vi får europeiske strømpriser.

Det er sterke krefter som ønsker det skal være slik. De vil ikke ha noe oppmerksomhet om de egentlige årsakene til at strømprisene er så høye. Bare slik kan det forstås at gassprisene blir syndebygg, og at høye gasspriser får skylden for høye kraftpriser, når det i virkeligheten er kraftprisene som driver gassprisene opp.

Dette skjer ute i Europa. Det hadde ikke hatt noe å si i Norge om vi ikke frivillig og til skade for oss selv hadde koblet oss til det europeiske markedet med europeiske priser. For Norge er høye gasspriser en ubetinget økonomisk fordel, siden vi er verdens tredje største gasseksportør og har gass som inntektskilde, ikke utgiftspost.

Det er en strøm av brutte løfter som har ført landet vårt inn i det uføret vi har havnet i. Vi ble lovet at vindkraft og utenlandskabler og overføringslinjer skulle være bra for forsyningssikkerheten vår, at det skulle føre til billigere strøm (eller marginalt dyrere), og at vi skulle gjøre dette for å redde verden fra global oppvarming. Vi har ikke fått til noe av dette, og har fått en naturkrise i tillegg.

Det store strømbruddet – fem spørsmål om vår elektriske samtid og framtid (6)

Jo Moen Bredeveien, kommentator i Dagsavisen

Virkelighetsbeskrivelsen er de aller fleste enige om. Vi kan ikke leve med strømpriser som det vi opplever nå. Vi har kalde og mørke vintere her i nord. Vi produserer billig, ren, grønn vannkraft, på anlegg som er nedbetalt – av oss borgere. Og vi har bygd landet vårt på denne rene strømmen. Det er denne gaven fra naturen og ingeniørene som gjør at vi bor som vi bor og lever som vi gjør, og at vi produserer det vi produserer.

Med dagens priser må folk velge enten brød eller bad, og industrien vår kan ikke konkurrere. Kort sagt: Dette går ikke. Lengre sagt: Vinterens priser har gitt kritikerne rett. Det er alle dem som har vært imot kabler ut av landet som står igjen som profetene, i alle fall akkurat her og nå. De mektige og alltid fornuftige, de som har sagt at strømprisene vil stige bare litt, noen øre, når vi kobler oss på det europeiske markedet, står avkledd igjen i sprengkulda. Det gjør noe med tilliten til dem.

«Vi har ikke en strømkriser. Det er en fordelingskriser»

Så kan bildet endres. [Dette er en ekstrem situasjon](#), og allerede neste vinter kan alt se annerledes ut. Problemet er bare at det som skjer nå, kan skje igjen. Det vil skje igjen. Om ikke neste år, så om ti år, eller tre. Det er en uholdbar situasjon for hele Europa, og det er uholdbart for oss.

Det haster å finne løsninger, og det ser ut til at regjeringen har skjønnet det. [En løsning kommer etter jul](#) har blitt til [avklaring vil komme før jul](#). Kanskje får vi penger tilbake, alle som en? Ryker momsen? Elavgiften? Det får vi forhåpentligvis svar på snart. Men det vil fortsatt stå mange spørsmål igjen om hvordan vi skal løse dette på sikt. Her er fem slike spørsmål:

Det haster med å finne gode løsninger, før energifattigdommen setter seg og samfunnslimet ikke lenger holder

1. Hva med elbil og rushtid? Vi er mange som ikke har glemt affæren med [dieserbiler og avgifter](#) under den rødgrønne regjeringen. Først ble forbrukerne oppfordret til å kjøpe dieselbil fordi det var bra for klimaet. Så var det plutselig ikke bra for klimaet lenger, og oppfordringen ble snudd på hodet. Dieseleiere ble pålagt nye og høyere avgifter fordi de kjørte rundt i verstingdoninger.

Folk har kjøpt elbiler som bare det de siste ti årene, fordi det har vært billig. Strømprisene har snudd alt på hodet. Nå koster det mer å lade batteriet enn å fylle tanken. Den nye nettleia på strøm som vi alle betaler skal dessuten basere seg på husstandens maksforbruk. Høyt forbruk, om det så er midt på natta, vil gi høyere nettleie. Det vil si at den som lader en elbil i garasjen sin, vil bli straffet. Hva nå? Skal vi begynne å kjøpe dieserbiler igjen i innledningen av det grønne skiftet?

Det kommer også en ny «rushtidsavgift» for strøm fra 1. januar, som innebærer at det blir dyrere å bruke strøm når andre også gjør det. Altså når vi vanligvis bruker strøm, på morgen og ettermiddagen. Det må være lov å spørre hvor lur den omleggingen er akkurat nå.

2. Hva får vi lov til av EU? Kutte moms, redusere elavgiften. Subsidiert av industrien, redusere mengden strøm som går i kablene ut av landet. Forslag om makspris. En todeling av strømprisen, der strøm til normalt forbruk, hvordan vi nå enn definerer det, har én pris og bonusforbruk til hytta og byhytta koster mer. Slik vi hadde før, den gangen strømmen var et fellesgode. Det burde være fullt mulig å innføre igjen.

Men [hva får vi lov til? Av EU?](#) Det vet vi ikke, men vi kommer nok til å [finne det ut](#) i løpet av vinteren og årene som kommer.

3. Kommer North Connect? Under [den store striden om ACER](#) på senvinteren 2018, klarte Arbeiderpartiet å lande et kompromiss om [North Connect-kabelen](#) som etter planen skal bygges til Skottland. Kabelen vil ikke bli bygd før vi har [høstet erfaringer](#) av andre kabler, blant annet de to til Tyskland og England som ble åpnet i [vår](#) og [sommer](#).

Da er jo et naturlig spørsmål til våre politikere i desember 2021, med sprengkulde ute og rådyrt hjemmekontor under dyna: Hvilke erfaringer har dere høstet?

Den meningsløse strømkrisa

4. Elektrifiseres sokkelen? [«Smått absurd»](#), sa daværende olje- og energiminister Tina Bru fra Høyre i sommer da elektrifiseringen av norsk sokkel fikk kritikk fra politiske motstandere og deler av miljøbevegelsen. Det går an å forstå argumentet hennes: Vi elektrifiserer all industri, så hvorfor ikke oljen?

Motargumentet er for eksempel at oljen har tilgang til annen kraft der ute på sokkelen, i form av naturgassen vi brenner under oljeproduksjonen. Eller at elektrifiseringen vil kreve et årlig strømforbruk som er nesten like høyt som Trondheims. Hvor skal denne strømmen komme fra? Analyser viser at vi vil ha overskudd av kraft i et normalår. Og i unormale år? Dessuten vil «kraft fra land isolert sett kunne gi noe høyere kraftpriser i Norge», står det i den forrige regjeringens energimelding. Det tåler vi dårlig nå.

Prislappen for det hele kan vi la ligge i denne sammenhengen. Men [den er voksen](#). Så er det klimaargumentet. Selv om produksjonen av norsk olje og gass blir «ren», vil jo denne gassen forbrennes også i fremtiden – det vil bare skje ute i Europa, ikke her hjemme hos oss.

Regjeringen må sørge for at vanlige folk har råd til å holde boligen varm i vinterkulda

5. Har politikerne lært? Det ble kamp om vindmøllene. Det ble kamp om utenlandskablene og strømprisene. Det går kanskje mot omkamp av energiloven av 1991, som gjorde strømmen vår til en vare, ikke et gode.

Dette er kompliserte saker, for all del. Men de har også en annen ting til felles: De kommer ovenfra, og blir tredd over hodet på oss. Hvem kan si at de husker mange folkemøter eller politiske debatter om disse tingene før de ble innført og folket ropte ut sin protest?

Strømprisen har potensial til å øke avstanden mellom den som har og den som ikke har til et nivå vi ikke tåler. Da hjelper det lite at stat og kommune tjener penger. Det store strømbuddet kommer nærmere. Vi trenger gode og langsiktige løsninger, og vi trenger dem raskt. Før energifattigdommen setter seg og samfunnslimet ikke lenger holder.

Dette betyr fortsatt høy strømrregning (7)

Leder i VG

Tiltakene mot de ekstraordinært høye strømprisene måtte på plass. Så høye priser kan vi ikke ha her oppe i nord.

Denne høsten og vinteren har folk flest fått strømsjokk. Prisene har gått i taket i et mørkt og kaldt land hvor vi er helt avhengig av strøm for å få lys og varme i husene våre og el på bilen.

Og selv om vi har mer vannkraft enn vi klarer å bruke, går prisene altså opp. Dette sliter politikerne med å forklare. Og det virker da heller ikke rimelig.

Det vi må betale for nå er en krise i Europa. Og imens strømmer pengene inn til staten som tjener milliarder på å selge dyr strøm til kontinentet.

Derfor hastet det for regjeringen å komme på banen med en ordning som folk flest merker.

Støre-regjeringens forslag er at staten tar halvparten av regningen når prisen blir på over 70 øre per kWh. Dette er avgrenset til et forbruk opp til 5000 kWh per måned. Ordningen gjelder i desember til mars.

Taket på 5000 kWh per måned må sies å være vel raust, dette er et stort forbruk. Til gjengjeld vil prisen per kilowatttime fortsatt være høy selv etter at staten har hjulpet til.

Det er viktig at utgiftene går ned og at dessuten at forbrukerne får mer forutsigbarhet. Så er spørsmålet om kutt i regningen på 400 kroner per måned for en leilighet og 1000 kroner for et hus – som ble gitt som eksempler – er nok.

Fortsetter kraftprisene som nå, ligger det an til rekordpriser selv om staten betaler noe av regningen.

Nå skal dette forslaget gjennom Stortinget hvor opposisjonen vil markere seg. Den første kritikken var ramsalt, og kom fra Frp like etter presentasjonen. Her blir det en dragkamp om hvor mye staten skal punge ut.

Og det er sikkert mulig å gjøre ordningen enda mer treffsikker.

De svært høye strømprisene vi ser nå har som overordnet forklaring at vi ikke bare eksporterer norsk kraft dyrt, vi importerer også høye europeiske strømpriser tilbake gjennom kablene våre.

De europeiske kraftprisene har blitt så høye på grunn av høye gasspriser, avvikling av kull, stenging av kjernekraftverk, for lite fornybarproduksjon og storpolitikk. Opphenting etter pandemien har dessuten ført til høy energietterspørsel.

Det er en perfekt storm som brukes til å ri ulike kjepphester.

Men dette er ikke en normalsituasjon. Og ikke noe godt argument for at Norge skal ut av ACER, kutte overføringen i kablene, slutte med vindmøller eller la staten overta kraftmarkedet.

Ingen av de forslagene er gode.

Europa er dessuten på vei et riktig sted. Fornybar bygges ut. Kull fases ut. Gass overtar. Prisen på utslipp blir høyere. Men energikrisen har vist at dette har gått for fort. Europa klarer seg ikke på vind og solenergi alene, de trenger balansekraft.

Det kan vi være med på å gi dem.

Og Norge håver nå inn på både gass og vannkraft. Derfor er det bare rett og rimelig at noen av disse milliardene brukes til å sørge for at folk flest ikke blakkes av å ha 20 grader innendørs.

Det handler om at folk ikke skal måtte fryse i vinter. Og å la være å ødelegge en fornuftig klima- og kraftpolitikk.

De nye strømtiltakene er som følgende og skal opp i Stortinget for forhandling og vedtak (7)

Fra og med neste strømgning betaler staten halvparten av det som overstiger en spotpris på 70 øre per kWh.

Statsminister Jonas Gahr Støre (Ap), finansminister Trygve Slagsvold Vedum (Sp) og olje- og energiminister Marte Mjøs Persen (Ap) vil være til stede på pressekonferansen.

Onsdag varslet statsminister Jonas Gahr Støre (Ap) en milliardpakke for å hjelpe husholdninger med høye strømgninger denne vinteren, men detaljene rundt pakken har latt vente på seg.

– I dag kan regjeringen presentere et svar på strømkrisen mange folk i Norge opplever, sier statsminister Jonas Gahr Støre.

Priskutt fra januarregninga

Fra og med neste strømgning kommer norske husstander til å få et fratrekk på fakturaen. Halvparten av det som overstiger en spotpris på 70 øre kilowattimer dekkes av staten.

Det er uklart hvor dyr denne sikringsordningen blir, men anslås til fem milliarder kroner, forteller finansminister Vedum.

Ordningen vil omfatte forbruk i månedene fra og med desember til og med mars og gjelder for strømforbruk opp til 5000 kilowattimer per måned.

– Målet er at husholdningene skal få fratrekke allerede på fakturaen i januar når strømgningen for desember skal betales, sier olje- og energiminister Marte Mjøs Persen.

Ordningen skal administreres av nettselskapene og gjelder uavhengig av hvilken type strømvtales man har.

Tredje trinn

Milliardordningen blir tredje trinn i regjeringens pakke med tiltak for å bøte på høye strømgninger.

Fra før er regjeringspartiene og SV blitt enige om et kraftig kutt i elavgiften i vinter.

I tillegg har regjeringen foreslått flere tiltak for dem med dårligst økonomi:

- **Bostøtten skal økes med 1500 kroner hver måned fra desember til mars. I tillegg kommer 150 kroner per person som bor i boligen. Tiltaket vil koste 500 millioner kroner til sammen. Tidligere i høst fikk bostøttemottakerne også 3000 kroner ekstra.**
- **Sosialhjelpsmottakere som ikke får bostøtte, skal få en egen pott på 100 millioner kroner.**
- **Studenter som kan dokumentere strømutfgifter, skal få 3000 kroner i ekstra lån. Av dette skal 1200 kroner gjøres om til stipend.**

Summen av alle tiltakene beløper seg til mellom 9 og 10 milliarder kroner.

SV positive til strømdning – ser lovende ut (8)

For lite og for sent:

Sofie Marhaug, stortingsrepresentant fra Rødt og nestleder i Energi- og miljøkomiteen, er ikke fornøyd etter regjeringens pressekonferanse om strømkrisepakken. Til tross for de nye tiltakene, mener hun det ikke er nok.

- Det er ikke noe poeng med en rik stat, hvis folket er fattig. Endelig lytter regjeringen til kritikken fra Rødt og hundretusenvise av mennesker som sliter med å betale strømrregningene. Men det som kommer, er for lite og for seint, sier Marhaug til Dagbladet.

Stortingsrepresentanten legger til at mange sitter med store strømrregninger fra november, og vil fremdeles få høye strømrregninger i månedene framover med regjeringens løsning.

- Rødt vil bruke statens økte inntekter fra de høye strømprisene, til å gi alle en utbetaling som gjør at de kan dekke strømrregningene de allerede har fått. Vi vil bruke 11 milliarder på dette, over dobbelt så mye som regjeringas nye ordning koster, sier Marhaug.

Rødt vil ut av Acer-samarbeidet, stanse nye utenlands kabler, stanse elektrifiseringen av oljevirkosomheten og oppgradere eksisterende vannkraftverk. Rødt vil også at det skal settes av penger til forskning på Thoriumkraftverk.

SVs Lars Haltbrekken synes strømkrisepakka som ble lansert lørdag ser lovende ut.

- Vi er et skritt nærmere å sikre at folk får hjelp til høye strømrregninger i vinter, slik SV har jobbet knallhardt for, sier Haltbrekken til Dagbladet.

I tillegg til økt bostøtte som blir vedtatt på mandag, og støtte til studenter og andre som trenger ekstra hjelp, mener stortingsrepresentanten at det haster å få på plass en bred ordning som kan hjelpe langt flere.

- Derfor vil SV bidra til at en slik ordning kommer raskt på plass, og at den treffer godt. Det er svært viktig for oss at ordningen ikke skal premierer luksusforbruk av strøm, men er innrettet for å hjelpe folk med vanlige strømforbruk, sier Haltbrekken.

Venstres nestleder, Sveinung Rotevatn, mener det er bra at regjeringen har latt seg inspirere av det borgerlige forslaget om et direkte fratrekk på strømrregningen.

- Det er også bra at det blir satt et tak på støtte for overdådig strømforbruk. Utfordringen med løsningen er likevel at den gir vil gi desidert mest støtte til de som har høyest strømforbruk og best økonomi, sier Rotevatn.

Han utdyper at Venstre ønsker en mer målrettet løsning, med sterkere tiltak for de som trenger det mest. Rotevatn etterlyser også flere detaljer om finansieringen som nå skal rulles ut.

- Et ubesvart spørsmål er hvor regjeringen henter disse pengene fra. Det ekstraordinære utbyttet de har hentet ut fra Statkraft, og dermed norske strømkunder, har de nemlig allerede brukt opp på helt andre ting i budsjettforliket med SV. Jeg tolker det slik at Slagsvold Vedum nå heller vil tappe oljefondet, sier Rotevatn.

Tre ting å seia om strømtiltakene:

Øyvind Strømmen (MDG), fylkesvalgt politiker Vestland.

1. Det er bra at regjeringa no tek eit grep som faktisk vil vera til hjelp for mange i møte med høge straumprisar.

Her har Noreg vore ute i litt seinaste laget, sjølv om me som nasjon tener gode pengar på høge straumprisar (og på dei høge gassprisane som er mykje av drivkrafta for dei).

2. Ordninga inneber at hushaldningar får dekka halvparten av straumprisen ut over 70 kr / kWh, for eit forbruk på inntil 5000 kWh i månaden.

Det er bra at det ligg ei viss avgrensing der, men eg ville nok ynskt ei ordning som i større grad kom folk med låge inntekter til gode. Noko av det blir vegd opp av auke i bustøtte, men likevel: støtteordninga slik ho er utforma vil lett gje mest støtte til dei som har best økonomi og høgast straumforbruk.

3. Det trengs også meir langsiktige grep. Ein ting er at ein burde få utgreidd om det er mogleg å få innført eit toprissystem på straum, t.d. ved bruk av avgiftssystemet, slik at eit basisforbruk var billeg, og forbruk utanfor det dyrare. Ei anna sak at det må leggjast til rette for at flest mogleg skal kunna spara straum, utan at det går ut over livskvaliteten. Då trengst det andre støtteordningar enn dei ein har i dag, til ENØK-investeringar o.l.

Sv og regjeringen enige: Staten tar større del av regningen – omstridt nettleieordning utsettes (8)

Ap, Sp og SV er enige om strømpakken. Staten tar en større del av regningen for høye strømpriser, og den nye nettleieordningen utsettes.

Strømpakken er samlet sett styrket med over 1 milliard kroner, sa Arbeiderpartiets energi- og miljøpolitiske talsperson, Terje Aasland, på en pressekonferanse fredag morgen.

Regjeringspartiene og SV hadde da forhandlet om avtalen helt til det siste.

De er nå enige om at staten tar 55 prosent av regninga for det overskytende når kilowattprisen overstiger 70 øre. Det er en økning fra 50 prosent i regjeringens forslag, som kom i forrige uke.

– Ingen skal måtte fryse seg gjennom vinteren i frykt for høye strømreregninger. Strømpakka som vi nå er enige om, skal raskt bankes gjennom i Stortinget, sa Aasland.

Partiene er også enige om å utsettes den nye nettleieordningen, noe SV tidligere har tatt til orde for. Ordningen skulle egentlig innføres 1. januar, men er nå utsatt på ubestemt tid.

Nettleiemodellen omfatter blant annet en ny «rushtidsavgift» på strøm, der nettleien blir høyere i perioder der strømforbruket er høyt.

Flere partier har vært kritiske til å innføre den nye modellen nå.

– Mange har fryktet at den nye nettleieordningen ville gi økte utgifter på toppen av en allerede høy strømregning, sa SVs energipolitiske talsperson Lars Haltbrekken.

Aps energi- og miljøpolitiske talsperson Terje Aasland sier den nye ordningen har vært og er omdiskutert. Mange forbrukere er usikre på effekten av ordningen og hvordan de skal forholde seg, påpeker han.

Partiene mener derfor at det ikke er hensiktsmessig å innføre endringen nå.

Umulig å utsette

Energibransjen mener imidlertid at det ikke er teknisk mulig å utsette ordningen.

– Stortingspartiene vet utmerket godt at det ikke lenger er mulig for nettselskapene å utsette innføringen, fordi systemet allerede er teknisk på plass. Vi har lojalt innrettet oss etter det statsråden senest mandag sa til Stortinget, at ordningen skal innføres, sier Energi Norge-sjef Knut Kroepelien til [Aftenposten](#).

– Vi har således ingen mulighet til å utsette ordningen i praksis, sier Kroepelien.

Olje- og energiminister Marte Mjøs Persen (Ap) sa senest onsdag at regjeringen ikke ville ta initiativ til å utsette ordningen.

– Det er grunn til å tro at mange nettselskaper vil innføre dette systemet uavhengig av om forskriften endres, med den konsekvens at vi risikerer et ulikt system rundt om i landet, sa hun.

Bostøtteordningen utvides

Avtalen mellom regjeringen og SV innebærer også at bostøtteordningen utvides slik at flere kan komme inn under ordningen. Det skjer gjennom å justere inntektsgrensene og egenandelene.

I tillegg endres formuesreglene midlertidig slik at flere som eier bolig, kan få støtte.

For eksisterende bostøttemottakere vil forslaget innebære en gjennomsnittlig ekstrautbetaling på anslagsvis 1.900 kroner. For nye bostøttemottakere vil avtalen innebære en gjennomsnittlig utbetaling på 2.800 kroner.

I desember settes det av 118 millioner kroner til bostøtte, mens 465 millioner kroner settes av til januar, februar og mars.

Kommunene får dessuten 200 millioner kroner ekstra som skal gå til sosialhjelp til dem som trenger støtte.

Ny ordning for borettslag

En ny ordning som gir likebehandling av husholdninger i borettslag, sameier, aksjeleiligheter og eneboliger, skal også på plass, ifølge enigheten mellom regjeringen og SV.

En ny ordning som gir likebehandling av husholdninger i borettslag, sameier, aksjeleiligheter og eneboliger, skal også på plass, ifølge enigheten mellom regjeringen og SV.

Husholdninger i borettslag, sameier og aksjeleiligheter kompenseres for både forbruk for fellesmålt strøm og individuelle målere, og for samme tidsperiode som andre husholdninger.

– Ordningen for borettslag, sameier og aksjeleiligheter med fellesmålt strøm må etableres raskest mulig, innen utgangen av januar for borettslag og i løpet av første kvartal for øvrige leiligheter. Dermed kan husholdninger kunne kompenseres for fellesmålt strøm i desember, januar, februar og mars i løpet av første kvartal 2022, sier Aasland.

Frp: Gir strømmuler tilbake

Den nye strømvartalen mellom regjeringspartiene og SV inneholder bare mikroskopiske endringer, mener Fremskrittspartiet.

– Dette var et mageplask fra SV og regjeringen. Staten håver inn titalls milliarder kroner ekstra fra høye strømpriser, og de beholder fortsatt brorparten av dette. SVs bidrag er å gi noen større smuler tilbake. Dette viser at det er Sheriffen av Nottingham som styrer, ikke Robin Hood!, sier energipolitisk talsperson i Frp Frank Sve.

Strømrregningen vil fortsatt være en stor belastning for mange husholdninger, selv med den nye støtteordningen.

– Frp vil fjerne hele elavgiften, moms på strøm og utbetale 4.000 kroner til alle landets husstander. I tillegg må Norge umiddelbart ta i bruk beredskapshensyn rundt kraftkablene til utlandet, slik at Norge ikke har netto eksport av vannkraft når magasinutfyllingen er under normalen, sier Sve.

Saken fortsetter under videoen

Rødt ikke fornøyd

Rødt er ikke fornøyd med den nye strømpakken. Partiet mener folk burde fått utbetalt strømstøtte allerede før jul.

– Denne ordningen er fremdeles for dårlig. Rødt har tatt initiativ til å delta i forhandlingene uten å ha nådd fram. Vi tror vi kunne bidratt til bedre løsninger. Vi har forslag som kommer opp i stortingsbehandlingen de nærmeste dagene om en utbetaling før jul, sier Rødts stortingsrepresentant Sofie Marhaug, som er nestleder i energi- og miljøkomiteen.

De mener også flere tiltak må på plass.

– Regjeringa bruker bare en begrenset andel av de enormt økte inntektene de får fra vanlige folks strømrregning på å betale tilbake. Derfor trengs det flere tiltak, også over nyttår. Det kommer Rødt til å jobbe knallhardt for at vi får.

Venstre er tilfreds med strøm-forliket som ble presentert i Stortinget fredag, men ønsker seg en mer sosial profil.

– Venstre er glade for at det er funnet en løsning, og økningen i bostøtte er særlig positiv. Vi ville likevel foretrukket en mer sosial profil på strømstøtten, for eksempel langs de linjene vi foreslo i statsbudsjettet, der vi gir mer til de som virkelig trenger det, sier finanspolitisk talsperson Sveinung Rotevatn.

MDG skuffet

Strømforliket gagnar fortsatt dem med høyt strømforbruk, mener MDG, som er skuffet over innretningen på avtalen.

Fungerende parlamentarisk leder Rasmus Hansson understreker at han er glad for at det kommer hjelp til dem som sliter med strømregninger.

– Men jeg er skuffet over at enigheten med SV fortsatt premierer dem med et høyt strømforbruk, det gagnar dem med store eiendommer mest. I stedet kunne man gitt mer til dem med minst, sier han.

Et høyt strømforbruk er dårlig for miljøet, fordi vi da tvinges til å bygge ut mer kraft og ødelegge mer natur, framholder Hansson.

MDG mener grensen for å gå strømstøtte burde gå ved maks 3.000 kWh, ikke 5.000 kWh som regjeringspartiene og SV er blitt enige om.

Fakta om strømstøttepakken

Her er de viktigste punktene fra strømstøtteavtalen mellom Ap, Sp og SV:

- Regjeringens opprinnelige forslag var på 4,6 milliarder kroner.
- SV har fått økt rammen med 1,1 milliarder kroner.
- Staten skal ta 55 prosent av regningen for det som overstiger 70 øre kilowattimen for opptil 5.000 kilowattimer av det månedlige forbruket. Opprinnelig forslag var 50 prosent.
- Den omstridte nettleieordningen med «rushtidspriser» utsettes.
- Ordningen for borettslag, sameier og aksjeleiligheter med fellesmålt strøm skal etableres raskest mulig, innen utgangen av januar for borettslag og i løpet av første kvartal for øvrige leiligheter.
- Husholdninger skal dermed få kompensert for fellesmålt strøm i desember, januar, februar og mars i løpet av første kvartal 2022.
- Rammetilskuddet til kommunene økes med 200 millioner kroner for å dekke merutgifter til sosialhjelp som følge av høye strømpriser.
- 465 millioner i økt bostøtte, i januar, februar, mars.
- 118 millioner går til bostøtte for desember. For november var det allerede satt av 202 millioner.

Rasmus Hansson (MDG), stortingsrepresentant om de nye strømtiltakene av regjeringen

Regjeringen har kommet med sin løsning på strømkrisa: De vil dekke deler av regningen vår når prisene blir svært høye. MDG ønsker ordningen velkommen, men vår egen løsning har bedre sosial profil og bedre miljøprofil.

Regjeringen gir mest til de som bruker mest strøm, og gjør det lettere å sløse med strømmen.

Vi forstår at en slik hasteløsning ikke kan bli perfekt. MDG vil bidra til et forlik på Stortinget, sånn at folk som nå sliter med skyhøye strømreregninger kan få støtte raskt.

Men vi vil jobbe for at løsningen ikke skal premiere overforbruk. "Taket" på forbruk som regjeringen legger inn i støtteordningen (5000 KWt i måneden) er altfor høyt. Det bør reduseres til for eksempel 3000 KWt.

Men dette er bare kortsiktig. Vi trenger en permanent ordning som kompenserer folk hver gang strømprisen går gjennom taket. For det kan den gjøre igjen. En slik ordning må samtidig stimulere effektivt til strømsparing, ikke til sløsing, som regjeringens pakke nå gjør. El-avgiften, et av de viktigste tiltakene for å stimulere strømsparing, må inn igjen i strømprisen.

Pengeutbetaling, ikke priskutt

Derfor er MDGs forslag at en slik superprofitt som staten nå får, automatisk sendes tilbake med en lik sum til alle norske borgere. I år vil hver person få ca. 1800 kr, og en familie på fire dermed ca. 7500 kr. I tillegg må strømreregningen dekkes for de som mottar bostøtte, og bostøtte må vurderes for flere. Studenter må få egne tilskudd.

MDG vil altså ikke kutte strømprisen, for da blir det mindre interessant å f.eks. isolere huset sitt bedre eller dempe varmen i rom man ikke bruker. Det er dårlig miljøpolitikk. Vi vil rett og slett gi pengene tilbake til folk, slik at det lønner seg mest for de som bruker minst strøm.

MDG har også programfestet to-prissystem, som gjør at strømforbruk opp til det normale for å holde en vanlig bolig varm, er rimelig, mens høyere forbruk blir dyrere. Vi trenger ikke sponse oppvarming av oppkjørsler og boblebad.

Samarbeid er bra

Strømdebatten har også lokket frem en bølge av kraftnasjonalisme, med krav om å kutte utenlandskabler og melde Norge ut av det internasjonale strømmarkedet, med løfte om permanent veldig lave strømpriser. Det mener Miljøpartiet De Grønne er dårlig politikk.

Vi står midt i en klima- og naturkrise og et grønt skifte. Det krever langsiktig solidaritet, effektive løsninger og samarbeid på tvers av landegrensener.

Vår region, Europa, er nødt til å samarbeide om energi hvis vi skal nå klimamål og andre grønne mål. Kraftforsyningen skal bli stadig mer fornybar. Av og til vil det blåse lite i et land, være overskyet i et annet. Da vil det være helt nødvendig å kunne sende kraft over landegrensene. Hvis det er veldig tørt et år med kraftmangel i Norge, er det mye bedre å kunne importere kraft, enn å fryse og stenge fabrikker.

Skulle Norge sikre seg selvforsyning på kraft selv i de aller tørreste årene, måtte vi ødelegge mye mer natur for å produsere mye mer kraft enn vi normalt trenger. Slik drev Norge fram til omkring 1970, og la flestparten av norsk elver i rør. Å tro at vi beskytter norsk natur ved å kutte kablene er kanskje den aller største misforståelsen i kraftdebatten. Det er omvendt.

Mer av overskuddet må ut til folk

I de aller fleste år har Norge et stort kraftoverskudd. Det selger vi til EU og Storbritannia og tjener svært gode penger, som går rett i kassa til stat og kommuner. Nesten all norsk kraftproduksjon eies av det offentlige, som bruker pengene til eldrecentre, barnehager og annet vi trenger penger til.

Men utvekslingen av kraft med EU og Storbritannia betyr også at vi importerer deres priser til oss. Nærmere bestemt: Når norske kraftselskaper får skyhøye priser for kraften på kontinentet (for eksempel fordi norsk gass blir kjempedyr, noe Norge også tjener fett på), kan de ta like høy pris av norske kunder. Det er norske kraftselskap, som eies av norsk offentlighet som styres demokratisk av norske partier, som gjør dette, ikke onde kapitalister i Brussel og ACERs kontorer.

Som samfunn tjener Norge fett på dette. Men når det fører til at vanlige norske strømkjøpere blir flådd er jo noe helt galt: All profitten havner hos staten og kommunene.

Det vil MDG rette opp ved at mye av overskuddet i sånne situasjoner automatisk sendes tilbake til alle nordmenn.

Norge kommer til å trenge mer strøm, og både strømkunder og næringsliv vil ha stor fordel av internasjonalt samarbeid i tiårene som kommer. Men vi må også spare på strømmen. MDG mener det er meningsløst å ha som mål at alle skal få så mye råbillig strøm de vil til alt de finner på. Vi vil kjempe for sterke miljøtiltak i kraftpolitikken, både for å beskytte norsk natur, og for å gjøre det grønne skiftet mer konkurransedyktig.

Vil du vite mer om hva MDG egentlig mener om solceller, vindmøller og annet som har med strøm å gjøre? Sannsynligvis er det noe helt annet enn det noen har påstått i et eller annet kommentarfelt. [Her kan du lese vår faktiske energipolitikk! \(9\)](#)

Krisepakken mot høye strømpriser er en dårlig idé (10)

av Kjetil Bjorvatn, professor Norges Handelshøyskole

Regjeringen burde brukt kontantstøtte for å skape en rettferdig fordeling.

Strømprisen er fordoblet i forhold til i fjor, og mange sliter med strømrregningen. Det har oppstått et krav om at myndighetene må gjøre noe. Det mest opplagte tiltaket er å gjøre noe med strømprisen, siden dette er kilden til problemet.

Og dette har regjeringen gjort. Med sin nye krisepakke vil staten dekke halve strømprisen (over et visst nivå). Dette høres jo ut som en god løsning, men er det egentlig det?

Økonomisk teori gir et klart svar på dette spørsmålet, og det svaret er: Nei.

Løsningen er urettferdig, dårlig for miljøet og dessuten ikke så virkningsfull som man kanskje skulle tro.

Mindre effekt enn du skulle tro

Et grunnleggende problem med en prisstøtte er at de som bruker mest, får mest. De med store boliger får mer enn de med små boliger. Og de som ikke er så flinke til å spare strøm, får mer enn de som er flinke til å spare strøm. Dette er ikke rettferdig.

Dessuten er det dårlig miljøpolitikk. En prisstøtte svekker husholdningenes motivasjon til å redusere strømforbruket. Høyere strømforbruk i Norge betyr at vi har mindre vannkraft til overs som kan erstatte kullkraft på kontinentet. Dette er dårlig nytt for alle, også for oss, siden klimautslipp ikke kjenner landegrensener.

En prisstøtte på strøm vil dessuten ha mindre effekt på strømrregningen enn du kanskje skulle tro. Hvorfor det? Jo, nettopp fordi en slik støtte gjør det mindre viktig for den enkelte å redusere forbruket. Og når etterspørselen går opp, så går prisen opp.

Dette er nærmest en økonomisk lov. Den høye markedsprisen vi ser i dag, vil altså bli enda høyere. Og da hjelper det plutselig ikke så mye med halv pris lenger!

Hvor stor prisøkningen på strøm blir, avhenger av produksjonskostnadene. Men i et marked som er presset slik som dagens kraftmarked, med lite reservekapasitet og hvor man kanskje må fyre opp et oljekraftverk i Sverige for å dekke etterspørselen, så kan økningen i produksjonskostnadene bli høy.

Kontantstøtte gir større valgfrihet

En langt bedre løsning på problemet som de høye strømprisene skaper, er å gi en kontantstøtte. For eksempel i form av økt bostøtte, penger på konto eller et gitt kronebeløp i fratrukk på strømregningen. Det viktige her er at støtten er en gitt sum og ikke øker med strømforbruket.

Med en kontantstøtte så gir man mulighet for dem som vil ha panelovnene på dag og natt til å ha det, selv om strømprisen er høy, men samtidig gis det noe ekstra til dem som ønsker å gjøre en innsats for å redusere strømforbruket (de beholder pengene og sparer dessuten på strømregningen).

Større valgfrihet for husholdningene, altså, og det er bra.

Rettferdig fordeling

I forhold til prisstøtte gir kontantstøtte også en miljøgevinst, siden den i sterkere grad motiverer folk til å spare strøm. På samme måte blir heller ikke kontantstøtten i samme grad spist opp av en høyere markedspris på strøm, siden det er god grunn til å tro at etterspørselseffekten og dermed prispresset blir langt mindre.

Og til sist vil en kontantstøtte også kunne utformes på en mye mer rettferdig måte enn en prisstøtte, for eksempel ved å gi et større kontantbeløp til dem med små boliger enn dem med store, altså omvendt av det som regjeringens nye krisepakke legger opp til.

Den generelle innsikten fra økonomisk teori: La prisene være i fred, og bruk kontantstøtte for å skape en rettferdig fordeling!

De skyhøye strømprisene: Gassen den store x-faktoren (11)

Anders Bjartnes, ansvarlig redaktør i Energi og Klima og redaktør for Norsk Klimastiftelses publikasjoner. Har mer enn 25 år bak seg i pressen, blant annet fra VG, DN og Recharge:

Strømprisene kan forbli høye lenge – og de vil svinge mye. Derfor må politikerne ha beredskapen i orden, med et system folk kan stole på. Gassprisen er den virkelig store X-faktoren.

Krisepakken regjeringen la frem lørdag, har fått rimelig [god mottakelse](#). Stortinget har mulighet til å forbedre ordningen i tråd med innsigelser for eksempel fra [NBBL](#) om vilkårene for borettslag. Stortinget kan også justere innslagspunkter og støttenivå – dersom helhetsvurderinger tilsier at det er klokt.

Dette er «ordentlig» politikk, som får virkninger for dem det gjelder, og som derfor er med på å løse reelle problemer.

Ordningen skal i første omgang gjelde til ut mars 2022, men det er allerede nå på sin plass å se forbi denne dato. Det kan godt hende at strømprisene ikke faller vesentlig før om ganske lang tid. Og om de skulle falle, så kan liknende situasjoner inntreffe på nytt. Folk fortjener å vite at det da vil bli reagert umiddelbart fra politisk hold – i tråd med et system som er forutsigbart og transparent.

I arbeid med risikoanalyse brukes gjerne kategorien «low probability, high impact» som stikkord for hendelser som ikke er veldig sannsynlige, men som vil ha svært stor betydning *hvis* de inntreffer.

Situasjonen i energimarkedene i Europa nå er av en slik art. *Ingen* analysemakere har spådd gass- og CO₂-priser på nivået vi nå ser. Kraftprisene i Norge påvirkes sterkt av det som skjer rundt oss. Sammen med «særnorske» forhold som lave nivåer i vannmagasinene, gjør de høye råvareprisene at strømprisen øker sterkt – dog mindre enn i mange av nabolandene. Bare så det er sagt; de nye kablene, og særlig den til England, bidrar også til at strømprisene nå er høyere enn de ellers ville vært.

Men det aller viktigste er gassprisen. Den er skyhøy. Mandag gikk den [ytterligere i været](#), og tegn i markedet tyder på at den ikke vil falle raskt tilbake til mer «normale» nivåer.

I sin [markedsanalyse for 2021-26](#) som Statnett la frem før helgen, tegnes et bilde som peker i retning av en normalisering av strømprisene. Det er imidlertid verdt å dvele ved forutsetningene. Statnett *tror* strømprisene gradvis blir lavere. *Forventningen*, også i markedene, er at prisene på kull og gass etter hvert kommer ned.

Skjer det Statnett *mener* er det mest sannsynlige, vil strømprisene falle. Men det er langt fra sikkert at et slikt prisfall inntreffer. Det *kan* tenkes at vi har trådt inn i en ny fase med vedvarende høye priser på gass. Det *kan* hende de først faller betydelig når det grønne skiftet har kommet dit at det trengs vesentlig lavere gassvolumer enn nå.

LNG-lastene har stort sett gått til Asia i det siste, det kan holde prisene oppe. Forholdet mellom EU og Russland er en annen svært viktig faktor. Hva utslagene skulle bli hvis Putin invaderer Ukraina, er ikke godt å si.

Gassprisene *kan* forbli svært høye. Men vi vet det ikke.

Usikkerheten er stor. Derfor burde aktører som Statnett legge inn muligheten for svært høye råvarepriser og andre ekstremsituasjoner i sine analyser, i tillegg til de mest sannsynlige utfallene innen et ganske begrenset spenn.

Det er læring i å vise at det *kan* inntreffe situasjoner som er langt utenfor det «normale». Dette er også hjelp til politikerne. De må kunne gi svar og være forberedt også på det «unormale». Da blir krisene lettere å håndtere når de inntreffer.

Med høye gasspriser vil strømprisene i Norge kunne forbli svært høye – også lenge forbi mars 2022. Så lenge gass og CO₂ setter prisen i markedet slik det skjer i mange av våre naboland, store deler av årets timer, vil virkningen slå inn også i det norske markedet. Verdien på vannet i magasinene speiler prisen på gass og CO₂.

Derfor bør regjeringen parallelt med innføringen av den nye sikringsordningen arbeide med et mer permanent regime som beskytter forbrukerne mot ekstreme prisøkninger på strøm. Kraftprisene kommer til å svinge mer fremover enn vi har vært vant med. Det er en uvegerlig konsekvens av det grønne skiftets farvel til kull og gass, sammen med høye CO₂-priser.

I Norge blir vi uansett rikere av dette, fordi vannkraften blir mer verdt. Det er derfor *fordelingen* av grunnrenten i vannkraften dette handler om, hvor mye til produsentene, hvor mye til forbrukerne, hvor mye til industrien, hvor mye til staten?

Utover diskusjonen om hvordan forbrukerne kan beskyttes mot prissvingninger, trengs en forsterket innsats både for energieffektivisering og for å bygge ut mer fornybar energi. Statnetts analyser viser at Norges kraftoverskudd vil være spist opp om fem år.

Nettoeksport vil nødvendigvis bli til nettoimport om vi bruker mer enn vi lager selv. De som nå bekymrer seg over krafteksport, kan derfor raskt få andre ting å tenke på.

Se til Tyskland – Europeisk samarbeid om energi (12)

av Anders Bjartnes, ansvarlig redaktør av i energi og klima.

Den nye tyske regjeringen har presentert svært ambisiøse planer om energiomstilling og klimakutt. Skal verden ha sjanse til å nå klimamålene, må ledere både i politikk og næringsliv klare å se forbi de kortsiktige krisene og holdet blikket stødig også mot mål lengre frem.

DET GLOBALE BILDET

Det skjer mye bra på klimafeltet, verden over. Men det er likevel et dystert bilde som avtegner seg ved utgangen av 2021.

Som vi har vært inne på flere ganger i [Klimalederen](#), kreves det tillit og fordypet internasjonalt samarbeid i et omfang som er «unprecedented» for å kutte globale klimagassutslipp i takt med vitenskapens klare anbefalinger og Paris-avtalens mål.

Den spente internasjonale situasjonen – med rivalisering mellom Kina og USA som fremste kjennetegn – tilsier at det er et langt stykke å gå. Russlands atferd gir heller ikke grunnlag for jubelscener. Typisk nok la [Russland ned veto](#) da FNs sikkerhetsråd nylig behandlet spørsmålet om klima skulle behandles som en trussel mot fred og sikkerhet.

Håpet må knyttes til at også ledere i autoritære stater, hel- og halvdiktaturer verden over, erkjenner at vi alle er i samme båt. Det er menneskehetens felles interesse, på tvers av alle andre motsetninger, å sørge for at klimaendringene ikke løper løpsk. Klimatrusselen er nå så veldokumentert at det bare er ignoranter og konspirasjonsteoretikere som setter spørsmålstejn ved hovedtrekkene i vitenskapens budskap.

Kineserne setter ikke spørsmålstejn ved klimavitenskapen. Men hvor Putin står er ikke alltid like lett å se. Å rive ned tillit og spre desinformasjon er Russlands metode. Hvis Europa er splittet og svakt, kjenner Russland seg sterkere. Interessant nok er det på nasjonalpopulistiske ytterkanter at klimaskepsisen har gjennomslag også i Europa.

Får konspirasjonene overtaket, og ingen til slutt klarer å holde orden på hva som er sant og hva som er usant, så ryker demokratiet – og ganske sikkert også evnen til å løse klimaproblemene.

Men når vi skriver desember 2021 er det viktig å huske på at det kunne vært verre. Donald Trump var ikke så langt fra å bli gjenvalgt, og hvem vet hvordan verden da hadde sett ut. Amerikanernes «hjemkomst» til klimapolitikken gjennom valget av Joe Biden er utvilsomt svært viktig, selv om det går bare sånn passe på hjemmebane.

Når vi oppsummerer året, er det også viktig å huske hvor mange og store klimarelaterte værhendelser vi har sett. Skogbranner, tørke, flommer – uvær utenfor det noen kan huske i manns minne og lengre enn det. Det gjelder i hele verden. Fra Sibir til Sør-Amerika, fra det vestlige Canada til Kina.

Den menneskelige lidelsen er sterkest der fattigdommen er størst, og konfliktene mest blodige. Det er en trist julefortelling at sulten griper om seg i stadig flere land og at koblingene til klimaendringer blir stadig tydeligere.

Samtidig øker utslippene. Koronakrisen fremstår bare som en [dupp på grafene](#). Det trengs store strukturelle endringer for å få kurven til å bikke ned.

COP26 i Glasgow endte med et brukbart resultat. Det kunne vært bedre, men verden kom videre. Det er viktig med signaler fra toppen. Likevel er det grunn til å huske på at all klimapolitikk egentlig er lokal. Det er gjennom beslutninger i bedrifter, i husholdninger, i kommuner verden over at utslippene kuttes. Det gjelder over hele verden.

Politikk og reguleringer hjelper, selvsagt, men det er enkeltmennesker, svært ofte ledere, som tar beslutningen om å velge grønt og ikke svart når en investering foretas eller en vare blir kjøpt inn.

Det samme gjelder i politikken, lokale politiske ledere må mobiliseres for å få ting gjort. Da kan det bli vei i vellinga.

Men 2021 er også en påminnelse om at akutte kriser kommer på løpende bånd, koronapandemien, energikrisen, internasjonal spenning.

Skal vi ha en reell sjanse til å klare klimamålene, så må ledere både i politikk og næringsliv evne å se forbi de kortsiktige krisene og holdet blikket stødig også mot mål lengre frem.

EUROPAS GRØNNE GIV

EUs #fitfor55-pakke er det største og mest detaljerte arbeidsprogrammet for klimakutt verden har sett. Den nye tyske regjeringens planer viser dimensjonen på endringene som må gjennomføres.

EU-samarbeidet er en eneste lang øvelse i krisehåndtering. De kortsiktige krisene har en tendens til å ta oppmerksomheten fra de mer langsiktige prosjektene, men maskineriet virker i det stille. #Fitfor55-pakken som ble lagt frem i sommer og [supplert nå denne uken](#) vil ikke bli vedtatt politikk før om et år eller halvannet, men retningen er satt.

Praktiske politiske tiltak på en lang rekke områder vil lede til utslippskutt og en mye grønnere europeisk økonomi.

- Hør [podkasten](#) der Kirsten Øystese drøfter det europeiske bildet med Energi og Klimas Brussel-korrespondent Alf Ole Ask.
- Les om [konklusjonene](#) fra EU-toppmøtet. Kvotesystemet består, men det gjør også uenigheten om energipolitikken.

Den nye tyske regjeringen, ledet av sosialdemokraten Olaf Scholz, har lagt frem et ekstremt ambisiøst program. [For eksempel](#) må utbyggingen av solenergi gå så raskt at Tyskland hvert år frem mot 2030 må installere dobbelt så mye solenergi som i rekordåret 2012. Tempoet i bygging av vindkraft må kraftig opp, og 15 millioner elbiler skal på veiene. Kullet skal fases ut – sammen med at landet sier farvel til kjernekraften.

Sosialdemokratene i SPD, De Grønne og liberale FDP utgjør regjeringskonstellasjonen. Motsetninger er overvunnet i forhandlingene, kompromisser inngått. Detaljer om målene i klima- og energipolitikken kan leses på [Clean Energy Wire](#).

Tysklands Energiewende er mye rasket ned på: Et subsidiesluk, kostbart og ineffektivt. Ustabil sol- og vindkraft som erstatter kjernekraft og kull. Karakteristikk som «galskap» og «ville planer» preger yringer både på sosiale medier og i avisene, et nylig eksempel er Klassekampen forleden der en kommentarartikkel bærer tittelen «[Det ville tyske eksperimentet](#)».

Med klimaøyne er det liten tvil om at det ville vært en fordel om Tyskland hadde avblåst, eller i det minste utsatt, beslutningen om å stenge kjernekraftverkene. CO₂-fri produksjon av strøm må erstattes i store volum. Men beslutningen ser ut til å være urokkelig. Tyskerne har brukt sin nasjonale selvråderett til å bestemme at kjernekraften skal ut. Det har implikasjoner for kraftsystemene over hele Europa, men er altså en suveren tysk avgjørelse.

Ser vi fremover, er det likevel stor grunn til å se på Tyskland som modell. Den tyske økonomiske og politiske utviklingen har gjennom hele etterkrigstiden kretset rundt begrepet «Soziale Marktwirtschaft», en sosial markedsøkonomi. Kompromisser, forhandlinger, avveining av hensyn, brede demokratiske prosesser som inkluderer fagforeninger, næringsliv, lokale myndigheter.

Like mye som innholdet i politikken, handler dette om metode. Det er utøvelse av demokrati i praksis. Men tempoet blir ikke alltid så høyt når alle skal med.

Nå skal det bli en sosial-økologisk markedsøkonomi, [skriver den grønne politikeren Sven Giegold i FT](#).

Tyskland setter mål om å gjennomføre en ny og grønn industriell revolusjon, en stor samfunnsomveltning. Å få alle samfunnsgrupper og interesser med på dette prosjektet vil være en kjempeoppgave. Men tyskerne har 75 års trening i ryggen, herunder gjenforeningen – som heller ikke var noen enkel sak.

Som ledende land i EU og Europas største økonomi vil Tysklands vei ha stor innflytelse på oss alle. Spørsmålet er om de klarer å få opp farten. Det er nødvendig, hvis målene som er satt skal nås.

NORGE I OMSTILLING

Det har ikke vært noen drømmestart for Jonas Gahr Støres regjering – og verre kan det bli. Stikkord: Strømprisene og energisamarbeidet med EU.

Det er ikke mangel på vyer og planer på klima- og energiområdet i Støre-regjeringens plattform. Norge skal kutte 55 prosent av klimagassutslippene frem til 2030, og det skal skje innenlands i Norge.

- I et [innlegg i Aftenposten](#) problematiserer forskerne Lars H. Gulbrandsen ved FNI og Erland A. T. Hermansen ved dette klimamålet. Litt regnskapsteknisk dette, men målet er slik designet at det ikke tar hensyn til at deler av norsk økonomi (oljesektoren, industrien) er omfattet av EUs kvotemarked. Å kutte 55 prosent innenlands i Norge til 2030 er ekstremt ambisiøst – hvis vi ikke skal legge ned oljesektoren.

Arbeiderpartiets statsråder Marte Mjøs Persen, Espen Barth Eide og Jan Chr. Vestre har ansvaret for de viktigste postene for energiomstillingen. Utslipp skal kuttes i et hittil ukjent omfang – og ny industri skal bygges.

- Å dele ut penger til ny grønn industri, [slik Enova gjorde med regjeringen i ryggen fredag](#), er viktig og riktig, men det er den lette delen av jobben.

Det er når krisene kommer ramlende inn at det er tøft å være statsråd.

At strømprisene er på ekstreme nivåer kan ikke regjeringen lastes for. Det er faktorer langt utenfor den nåværende og tidligere regjeringens herredømme som er de viktigste årsakene til prisgaloppen. [Høy gasspris](#) er den absolutt mest avgjørende enkeltårsaken.

Krisepakken regjeringen la frem er et [godt politisk håndverk](#). Det trengs ordninger som beskytter forbrukerne mot svingninger – uten at selve prisdannelsen i kraftmarkedet angripes. I Stortinget sørget SV for å forbedre ordningene noe.

Det kan bli behov for mer [permanente ordninger](#) enn det midlertidige regimet som nå legges. Hvis regjeringen ikke klarer å håndtere dette på en god måte, vil det bli stadige opprør og protester. Det er forståelig nok, når folk må betale skyhøye strømpriser i et system som er så komplekst at ingen helt forstår hva som skjer.

Men klimapolitikken og ikke minst samarbeidet med EU får lett skylden – også når finansminister Trygve Slagsvold Vedum uttaler seg om strømkrisen. I to intervjuer, med [Klassekampen](#) og [Dagbladet](#), har finansministeren og Sp-lederen gitt kabler og EU skylden for strømprisene.

At Senterpartiet hadde energistatsrådene da avtalene med Tyskland og Storbritannia om kabler ble inngått, har Vedum funnet det oppørtunt å tone ned.

I grove trekk er bildet at Senterpartiet og Trygve Slagsvold Vedum ser trusler i samarbeidet med nabolandene mens Arbeiderpartiet og Jonas Gahr Støre ser muligheter. Dette skismaet innevarsler at det kan bli svært krevende for regjeringen å håndtere saker med en «flate» mot Europa.

Et spørsmål som raskt kan komme på dagsordenen, er om havvind-parker i sørlige Nordsjø skal ha kobling mot kontinentet/Storbritannia i tillegg til en ledning til Norge.

Selskapene som vil bygge ut havvind, mener ledning i begge ender er nødvendig for å få til lønnsomhet. Da må det til en avtale med «mottakerlandet» på europeisk side. Og slike avtaler vil trolig forutsette at Norge deltar i EUs energisamarbeid, les Acer.

Uten ledning i begge ender må vindkraftverkene subsidieres på en eller annen måte av norske forbrukere/skattebetalere.

Hvordan dette regimet blir rigget vil være avgjørende for om det blir bygd havvind på norsk sokkel, og i tilfelle på hvilke vilkår.

Regjeringen blir nødt til å ta beslutninger her – hvis planene om havvind endelig skal komme ut av power-point stadiet. Skyver Vedum og Støre på beslutningene, så holder de kanskje ro i regjeringen, mens utbyggingen forsinkes eller i verste fall uteblir helt.

Det blir ikke kjedelig å følge norsk klima- og energipolitikk neste år heller.

12 enkle tips for å spare strøm (13)

Fjordkraft med enkle tips.

Dette er tingene du kan gjøre som bare krever en smule oppmerksomhet og selvdisiplin, og ikke kroner og øre. Du trenger selvsagt ikke gjennomføre hele listen – alle monner drar!

1. Denne har nok størst effekt av alle tipsene så vi setter den på toppen: senk innetemperaturen med 1 grad. For hver grad du senker innetemperaturen sparer du cirka 5 prosent av kostnadene til oppvarming. Kanskje trenger du ikke ha på varme på soverommene, men bare åpne dørene for å slippe inn varme noen timer før du legger deg? Generelt anbefales det å ha en innetemperatur på 18-21°C. Men husk: Er det vinter og kaldt kan det være greit å ha en romtemperatur på minst 15 °C, så ikke rørene dine fryser og sprekker.

2. Luft kjapt og intensivt. Da unngår du nedkjøling, og du slipper ikke ut varmen din «til kråka».

3. Skru av lys og varme i rom som ikke er i bruk. Om du ikke vil skru varmen helt av kan du kanskje redusere den?

4. Ta på deg et par ullsokker og pakk deg inn i et pledd heller enn å skru opp innetemperaturen. Med en tykk genser og varme sokker tåler du lavere temperatur uten at du trenger å fryse av den grunn.

5. Ta kortere dusjer. Nest etter oppvarming går det svært mye strøm til oppvarming av varmt vann, så det er nok ikke så lurt å bruke lang tid i dusjen når strømprisene er høye. Å bade i badekaret kan det være lurt å kutte ned på frem til strømprisene går nedover.

6. Sjekk om temperaturen på varmtvannstanken din er unødvendig høy. Vannet inne i berederen bør være på ca 75 °C for å forsikre deg mot bakterievekst. Legionellabakterien utrykkes ved ca 70 °C.

7. Reduser bruken av tørketrommel og tørk så mye du kan på tørkesnor eller tørkestativ. Det er bedre for klærne dine, bedre for miljøet og bedre for lommeboken.

8. Fyll vaskemaskinen helt opp før du vasker klær, og ikke sett på oppvaskmaskinen før den er full. Det bruker like mye energi å vaske en halvfull maskin som en full en, og på denne måten slipper du å sette i gang maskinen like mange ganger.

9. Vask klær på lavere temperaturer om du kan. Mange plagg blir rene med vask på 30 grader - kanskje du kan forsøke å vaske på en lavere temperatur neste gang skittentøyskurven er full?

10. Bruk sparepærer eller LED-pærer utendørs og i kalde rom. Vanlige lyspærer omdanner kun cirka 5 prosent av energien til synlig lys, resten blir til varme. I en sparepære blir 80 prosent av energien til lys, og de varer mye lengre.

11. Bruk termostaten din for å styre romtemperaturen. Med tidsstyring kan du spare strøm ved å bruke varme kun når du trenger det. Har du kanskje smarte ovner eller en smart varmpumpe som du kan styre via app? Da kan det være penger å spare hvis du setter av noen minutter til å se over innstillingene inne i appen! Du kan også kjøpe smarte stikkontakter hvis du ønsker å gjøre eldre lamper, ovner osv. smarte.

12. Skru av varmekilder du ikke har behov for om du reiser på ferie eller er borte over en lengre periode. Men husk å ikke skru av så mye varme at rørene dine fryser.

Dialog på facebook om regjeringens strømmordninger (hans kommentarer står i «»):

«Enda smartere hadde det vært å løse problemet der det er skapt»

Ja, det kan godt være at det finnes smartere og bedre løsninger. Men det er lettere å si det fra vårt ståsted. De som er i regjering, har et annet ståsted og faktorer å forholde seg til. Det er ikke lite faktorer de må forholde seg til inkl økonomi ikke minst. Etter det Støre og co sier så har de også rådført seg med NVE og andre instanser her.

Hva tenker du hadde vært gode løsninger og hva er problemet som burde ha vært løst?

Jeg synes detaljene som har kommet frem som jeg har hørt og lest er faktisk gode løsninger og jeg har heller ikke best oversikt over hva som kan treffe eller ikke. Det er også ordninger her som ikke har blitt utprøvd før og regjeringen gir myndighet og delegerer ansvar til kraft- og strømselskaper her.

Man kan sikkert klage og pirke på alt mulig her i verden, men ting er aldri perfekt og det er uendelig mange faktorer som spiller inn, som jeg, du og andre ikke har kontroll over som vi ikke tenker over som også spiller inn her.

Det er mange såkalte facebookeksperter på alt mulig nå i disse dager inkl Korona-, vaksine-, strøm-, og klima og miljøkrise. Jeg tror ikke alle tenker så godt over grundig hva de sier og mener alltid. Det er mye populisme ute og går hvor folk tenker for svart-hvitt eller for enkelt på problemer. Å være ydmyk er en fin holdning til dette i mitt perspektiv og ikke tro vi sitter med alle detaljer på å løse dette eller ser den virkelige store sammenhengen.

Jeg kommer til å skrive en egen blogg på noen titalls-sider om emnet Strømpris, europeisk samarbeid og det grønne skiftet. Hvor jeg vil komme innom emner som henger sammen inkl europeisk samarbeid og hvorfor det er viktig å være med på det pga det grønne skiftet som er vedtatt i EU og som er fornuftig. Men det er klart at det kan være at dette såkalte grønne skiftet går for fort noen steder og at utfasing av kull og atomkraft ikke er lurt på kort sikt. Men det er klart at dette skiftet vil koste for alle på ulike måter inkludert her i Norge.

Jeg vil kommentere litt her og så vil jeg også kommentere det du skriver i bloggen. men den kommer en gang senere i desember.

"På tross av nordmenns vegring mot EU og andre former for internasjonalt "samarbeide" så har våre politikere hele veien gått markedskreftene og overnasjonale organisasjoners vei med sin politikk. "

-Her er jeg uenig. Jeg tror de fleste ønsker velkomment samarbeid og ser viktigheten av dette. Jeg mener også at det er uungåelig. Man kan sikkert klage på dette med markedskrefter og sånt, men det er noe regjering og stat kan styre til en viss grad og som er mulig å gjøre mer av. Og som sikkert vil skje mer av i årene som kommer.

Jeg velger å stole på såkalte eksperter og som har gode argumenter, som også går mer i dybden av dette. Og ser større sammenhenger.

Det jeg synes er rart er at noen såkalte spirituelle bevisste mennesker, som er opptatt av enhet og har realisert at vi er ett plutselig demoniserer og ser ned på globalt samarbeid uansett om de heter WHO, ACER eller hva det skal være. Og tenker veldig nasjonalistisk og molbo-politikk om at vi bare skal tenke på oss selv. Vi er alle sammenkoblet i hele verden og internett bringer verden nærmere selv om essensmessig er det en enhetsvisjon her og vi er alle det samme egentlig.

Norge har forpliktelse som som alle land å dele noe av ressurser til resten av Europa f.eks - det er handel - import og eksport av varer inkl strøm. Hvorfor skal vi stoppe dette fullstendig? er det du ønsker? Jeg er ingen tilhenger av altfor nasjonalistisk holdning til dette. Norge har også hatt kunstig lave strømpriser når resten av europa har høyere. VI har fortsatt de laveste og se dette enda i

perspektiv.

Det er mye synsing ute og går og jeg har aldri vært en stor motstander av ACER og europeisk samarbeid. Jeg mener det er viktig og som også noen aktører, som er inni dette sier hvor viktig det er ifm grønne skiftet som er uunngåelig. Lik det eller ikke - det vil skje og skjer nå. Vi kan klage så mye man vil på høye strømpriser, men jeg støtter solid kunnskap og de som evner å se større på dette. Øyvind Strømmen som jeg viser til viser iallfall dette og som jeg stoler på og lytter til i denne sammenhengen.

I Norge er det staten og kommuner som tjener på disse høye prisene og det er også det som skjer at man kan regulere det fornuftig tilbake til folket. Ikke 100 % som vi alltid skulle ønske, men vi ser løsninger som vil fungere noenlunde. Noen partier er tilfredse, mens andre mener det har gått for sent eller de skulle ønske det var brukt mer penger. Folk er eksperter på å klage uansett, fordi de har en agenda om de vet bedre eller ikke det går som de ønsker. Vi må alle tilpasse oss i verdenen som den er og vi møter de utfordringer som skjer.

SP og AP lytter til folket og man må ha en slags overdreven mistenksomhet om man ikke ser det. Men det betyr ikke at alt de kommer av løsninger er perfekt. Men det duger for nå og så får en se om de fanger alle. De fanger de fleste iallefall. Disse pensjonistene du nevner til kan få hjelp gjennom bostøtte-ordning, sosialhjelp eller ha dialog med kraftleverandør om å betale regninger over lengre tid om det er for mye. fordele jevnere f.eks.

Jeg har vært på reiser i India og Spania hvor man må rasjonere på strøm og vann. Jeg tror vi må lære oss mer å spare og rasjonere på strøm og vann blant annet. Jeg har gjort de i flere år Det er også holdninger her som vi bør se mer på og det er å tenke mer på en som bidrar i verdenen enn en som forbruker. Å ta hensyn til planeten, miljø og klima. Vi kan alle gjøre noe opp til en viss grad ifm slike utfordringer. Og så får staten gjør sitt og andre aktører. Alle gjør sitt beste der de er, men det er ikke alltid det blir slik som vi ønsker. Ingen ønsker det som skjer nå selv ikke regjeringen og staten. Men jeg tror fødselen av det grønne skiftet, som man kan kalle det for hvor olje, gass, kull, atomkraft o.l. blir mer og mer faset ut og det blir mindre og mindre etterspørsel av vil være tøff i en periode - som en fødsel er og så vil det flate mer ut. Det er krevende prosesser, men Norge bidrar der de skal og vi må også dele noe av ressurser til Europa. det skulle bare mangle - hvorfor skulle vi ikke det? vi har vært en del av nordisk kraftsamarbeid i flere tiår og har blitt mer og mer også i europeisk nettverk nå. det vil tjene generasjoner i flere tiår og århundre, fordi det vil bli mer etterspørsel av andre ting enn olje og gass også. Ikke med det første - men det kan komme om noen tiår...eller litt raskere eller senere.

Politikere jobber ikke bare utifra egne interesser eller nasjonens interesser. de må ta hensyn til nordiske og europeiske samarbeidsnettverk. I tillegg er det også krefter her som ikke vi har kontroll over som deler ut resultater her i verdenen på ulike måter. Jeg har skrevet bok om det også . Å se på verden som en intelligent orden. Ser man større sammenhenger så forstår man mer sin begrensning i hva som skjer og forstår at ting må utfolde seg noenlunde slik det skal. Men ingen har helt kontroll over det som skjer. Heller ikke politikere. de spiller utifra ulike interesser som nevnt inkl usynlige faktorer som de heller ikke har kontroll over. Vi lever i en utrolig intelligent verden egentlig når man erkjenner og "ser" ting mer nyansert.

«Til sist, det å bortforklare folks ulike synspunkter med at de er "facebookeksperter" og populistere som ikke har tenkt igjennom sine standpunkt er en type hersketeknikk som ikke bidrar til å gi større klarhet i temaet som debatteres. Om vi mener at vi lever i et demokrati så må vi svarte nøkken begripe at det innebærer at grasrota tillates å ha sine egne oppfatninger. Om myndighetene har vektige grunner for å gjøre grep som innebærer 3 kr/kWh så må de også kunne redegjøre for hvorfor dette er en god ide. Her mangler det en hel del. Den evige pukkingen på internasjonalt samarbeid (som forklaring på alt som går galt) holder ikke.»

-Jeg vet ikke hva din holdning til ACER og europeisk samarbeid er, men de som demoniserer og ser ned på dette mener jeg har for mye svart-hvitt tenkning og tenker bare utifra Norges interesser. vi må tenke bredere og også tenke internasjonalt og globalt. om man liker det eller ikke - det får nå så være. Det er viktig å ikke undergrave demokrati heller med å demonisere eller ha en overdreven mistenksomhet som man ser florer på stopp acer-facebookgruppe eller motvind. eller hvor det skal være. Jeg kjenner ikke til dine holdninger til dette og håper du ikke er en av dem. Da blir det isåfall tøft å møte verden som den er.

Vi trenger absolutt politikere som lytter til folket, men det er mange faktorer som må spilles ut og som vi ikke har kontroll over. det er mitt mantra i slike dialoger.

Internasjonalt samarbeid vil alltid være der og noe som alltid trengs i forsvar, klima og miljø, pandemi, strøm og andre emner. Innholdet er ikke perfekt, og det er ting som kan gjøres annerledes. Men handler det ikke til syvende og sist om å møte verden som den er og gjøre det beste ut av der man er? Og bruke energi på det man kan bruke og ikke bruke der man ikke har kontroll over noe? Man kan mene så mye man vil, men ting vil alltid være mer nyansert.

«Nå viser det seg underlig nok at et fritt energimarked ikke gir billigere strøm. Jeg kan jo legge godviljen til og tenke at politikerne ikke visste bedre, men jeg er av den oppfatning at når noen driver igjennom en forandring så er det fordi de er bevisst hva de ønsker. På tross av nordmenns vegring mot EU og andre former for internasjonalt "samarbeide" så har våre politikere hele veien gått markedskreftene og overnasjonale organisasjoners vei med sin politikk. "

-Hvis man virkelig skal gå i dybden av hva markedskrefter egentlig er så er det egentlig ingen som har kontroll over det til det fulle. Det er livets mysterium og krefter, som tilrettelegger alt her i verden gjennom ordener som biologiske lover, fysiske lover, psykologiske lover og andre som f.eks karmalover og dharmalover (universelle verdier). Med andre ord spilles det ut individuelle og kollektive tendenser og vaner i alle land og hos alle mennesker, som vi ikke alltid kjenner fullt ut. Det er både synlige og usynlige faktorer.

Markedskreftene er så mye mer enn det vises på overflaten. Man bør også se mer bakenfor i dypere perspektiv at ting er mye mer nyansert enn det ser ut til og vi tror.

Det er ikke alltid gitt at noen vet hva som vil skje i fremtiden, men alle mennesker har mer eller mindre egne agendaer om ting. Men det er noe mekanismer som deler ut resultater, som det kalles for need of the total - summen av alle behov og ønsker i verden. det er ikke lite og så mye faktorer, som spiller inn. Vi må se det utfra et mye større perspektiv og problemet er at noen faller innenfor overdreven og fryktbasert mistenksomhet, som vi ser nå spesielt i pandemien. Disse såkalte åndelig bevisste mennesker har jo fullstendig glemt det jeg sier eller aldri hatt kunnskapen om det.

Å kjenne sin begrensning i det store og det hele er sunt, modent og ydmykt. Å jobbe med våre holdninger og verdier er essensielt om man skal takle det som skjer i sitt eget indre og på den ytre verden. Det er noe jeg forholder meg til og det er også behagelig å anerkjenne en orden, større enn oss selv - men viser at vi alle er sammenkoblet og at det er enhet her om vi går mer i dybden.

Det er også rart hvor man demoniserer penger også i dette bildet, men dette med grønne skiftet så må alle land i EU osv. ta mer ansvar og til og med Kina og India har kommet med avslutningsdato for karbonbasert energi. Veldig interessant tid å observere, men det blir ikke lett å takle det som skjer om man ikke ser ting mer nyansert og i større sammenheng. en får jo følge den holdningen man skal til alt og de verdier. Vi lever ikke i en perfekt verden og ting spilles ut som det skal. Jeg bruker energi der jeg kan og så får andre bruke sin frie vilje på det de vil.

Det er godt med engasjement, men om følelser tar overhånd så mister man den sunne fornuften, en viss form for modenhet og ikke minst objektivitet som trengs for å takle det som skjer på en mer passende og fornuftig måte.

"Om myndighetene har vektige grunner for å gjøre grep som innebærer 3 kr/kWh så må de også kunne redegjøre for hvorfor dette er en god ide. Her mangler det en hel del"

-Det vil sikkert komme mer detaljer om det. Norge er en av de mest transparente landene iforhold til å få info om ulike ting så vi bør være mer takknemlig for det, men seff skal vi ikke ha blind tro på politikere og demokratiet vårt. Men vi bør ha en viss mengde tillit og ikke late som en vet så mye bedre er min holdning. Mer ydmykhet og forståelse. Mer nyansering som Øyvind og andre viser til er det jeg har sansen for. jeg er ingen tilhenger av stopp acer f.eks. jeg ser fordeler med europeisk samarbeid og noe som er brenn viktig i alle sammenhenger. Og at vi er forpliktet til å dele noe av ressursene og så får en satse og håpe at regjeringen kan regulere noenlunde som de kan i dag også i fremtiden.

Avslutningskommentar:

I dialogen i facebook har jeg nevnt flere gode punkter hvorfor jeg mener europeisk samarbeid er viktig spesielt nå i forbindelse med det grønne skiftet og overgang til mer fornybar energi. Og dette med å fase ut karbonbasert energi. Det samme kan du se mer om i bloggen **klimavalg – hva bør gjøres i energipolitikken** (14) om emner som klima, miljø, bærekraftig utvikling og økonomi m.m.

Strømprisen har vært uvanlig høye nå i de siste månedene og vil sikkert være det over en tid. Men som noen analytikere viser i bloggen så vil det ikke vare. Vi må også se mer mot Tyskland og andre allierte i å løse energiutfordringer for fremtiden. Investeringene med disse utenlandskablene er for mange tiår og århundre egentlig.

Med bloggen håper jeg at folk får mer nyansert forståelse for Acer og viktigheten av europeisk samarbeid med tanke på det grønne skiftet som er uunngåelig. Det er ingen vei tilbake og Norge skal ikke holde på og ruge på sine energikilder. Vi forplikter oss til å utveksle kunnskap, energier og samarbeid med resten av Europa. Det er naturlig å være skeptisk til det grønne skiftet og det som skjer nå med tanke på strømpriser og det europeiske samarbeidet. Men Norge og resten av Europa med tanke på de store omveltninger vi ser på energi trenger et visst samarbeid for at prosessene skal gå lettere etter hvert.

Ord som bærekraftig utvikling, å ta vare på planeten, klimakrise- og utfordringer vil være viktige å ta på alvor. Og europeisk samarbeid (ACER) er et viktig element i dette. Kraftnasjonalistisk holdning og politikk er ikke bare en fare mot europeisk samarbeid angående energi, men også en fare mot vår planet. Vi trenger å tenke mer utover nasjonalistiske begrensninger og se mer det store bildet. Det krever også at vi ser på holdninger og verdier som går i favør av at vi er alle sammenkoblet her på planeten. Det er en helhet vi «ser» og burde ikke internett-revolusjonen vise oss hint om dette?

KILDER

1. Når Acer får skulda for stråmprisane er det faktisk grunn til uro -

<https://www.tronderdebatt.no/nar-acer-far-skulda-for-straumprisane-er-det-faktisk-grunn-til-uro/o/5-122-34138?fbclid=IwAR3KJ2ZXU6QNX1oGKQTt28tNrgrXfQa2ql2SdMD5nfNp5KnYIIKp1ltg4pQ>

Vg – meninger med samme overskrift - https://www.vg.no/nyheter/meninger/i/x87V0Q/acer-og-det-me-burde-snakka-om?fbclid=IwAR0YTp84h4XrEnTWFomEc54EIml_xNk7d8SU8UXVQ7eMy572cV5letdcCV4

Øyvind Strømmen, fylkestingspolitiker Vestland, MDG – wikipedia -

https://no.wikipedia.org/wiki/%C3%98yvind_Str%C3%B8mmen

2. Strømprisen er ikke høy pga Acer -

<https://www.faktisk.no/artikler/z2mk8/stromprisen-er-ikke-hoy-pa-grunn-av-acer>

3. Klimaministeren om energikrisen – Vi kommer oss ikke unna uten mer vind -

<https://e24.no/det-groenne-skiftet/i/0G3q9A/klimaministeren-om-energi-krisen-vi-kommer-oss-ikke-unna-uten-mer->

[vind?fbclid=IwAR1t3IEIEoPY_2WBBhZO0KFmO37dv9aUKk5ZwokonrhXVOtPADKPUJbmK4](https://e24.no/det-groenne-skiftet/i/0G3q9A/klimaministeren-om-energi-krisen-vi-kommer-oss-ikke-unna-uten-mer-vind?fbclid=IwAR1t3IEIEoPY_2WBBhZO0KFmO37dv9aUKk5ZwokonrhXVOtPADKPUJbmK4)

4. Utenlandskablene setter vårt energisystem på spill -

[https://www.aftenbladet.no/meninger/kommentar/i/28y8zG/utenlandskablene-setter-vaart-](https://www.aftenbladet.no/meninger/kommentar/i/28y8zG/utenlandskablene-setter-vaart-energisystem-paa-spill?fbclid=IwAR2N_Ym518EUx3Qszitpy_Xq9mFGcnussi-)

[energisystem-paa-spill?fbclid=IwAR2N_Ym518EUx3Qszitpy_Xq9mFGcnussi-](https://www.aftenbladet.no/meninger/kommentar/i/28y8zG/utenlandskablene-setter-vaart-energisystem-paa-spill?fbclid=IwAR2N_Ym518EUx3Qszitpy_Xq9mFGcnussi-)

[bQCIgw722_6dym6xmT5dD_Yk](https://www.aftenbladet.no/meninger/kommentar/i/28y8zG/utenlandskablene-setter-vaart-energisystem-paa-spill?fbclid=IwAR2N_Ym518EUx3Qszitpy_Xq9mFGcnussi-bQCIgw722_6dym6xmT5dD_Yk)

5. En årsak til de høye strømprisene er en strøm av brutte løfter -

<https://www.bt.no/btmeninger/debatt/i/47VRzV/aarsaken-til-de-hoeye-stroemprisene-er-en-stroem-av-brutte-loefter>

6. Det store strømbruddet – fem spørsmål om vår elektriske samtid og framtid -

[https://www.dagsavisen.no/debatt/kommentar/2021/12/08/det-store-](https://www.dagsavisen.no/debatt/kommentar/2021/12/08/det-store-strombruddet/?fbclid=IwAR1grjnekp40poiG-jFzFB7LU4CFS-snXV5C5SWv17HuStZNT1VHnGe2E2E)

[strombruddet/?fbclid=IwAR1grjnekp40poiG-jFzFB7LU4CFS-snXV5C5SWv17HuStZNT1VHnGe2E2E](https://www.dagsavisen.no/debatt/kommentar/2021/12/08/det-store-strombruddet/?fbclid=IwAR1grjnekp40poiG-jFzFB7LU4CFS-snXV5C5SWv17HuStZNT1VHnGe2E2E)

7. Dette betyr fortsatt høy strømregning -

<https://www.vg.no/nyheter/meninger/i/WjxAzg/dette-betyr-fortsatt-hoey-stroemregning>

Støre: Regjeringen med milliardpakke i strømstøtte -

<https://www.nettavisen.no/nyheter/store-regjeringen-med-milliardpakke-i-stromstotte/s/12-95-3424218150>

Slik blir Støres strømstøtte : Du får 15-30 % rabatt -

<https://e24.no/olje-og-energi/i/OrmGdE/slik-blir-stoeres-stroemstoette-du-faar-15-30-prosent-rabatt?referer=https%3A%2F%2Fwww.vg.no>

8. SV positive til strømdordning – ser lovende ut -

<https://e24.no/norsk-oekonomi/i/G3em2Q/sv-positive-til-stroemordning-ser-lovende->

[ut?referer=https%3A%2F%2Fwww.vg.no](https://e24.no/norsk-oekonomi/i/G3em2Q/sv-positive-til-stroemordning-ser-lovende-ut?referer=https%3A%2F%2Fwww.vg.no)

Sv og regjeringen enige: Staten tar større del av regningen – omstridt nettleieordning utsettes

<https://www.dagsavisen.no/nyheter/innenriks/2021/12/17/nettleien-utsettes-skal-ikke-innfores-1-januar-som-planlagt/>

9. MDG om energipolitikk og fornybar energi -

https://www.mdg.no/fornybar-energi?utm_campaign=stromkrise&utm_medium=email&utm_source=mdg

10. Krisepakken mot høye strømpriser er en dårlig idé -

https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/bGa5bl/krisepakken-mot-hoeye-stroempriser-er-en-daarlig-ide?fbclid=IwAR1b8DNcmZ9LfipHIFknKDuYhL1PFtCoJkhboLvJVxWbJoruxa5sC_CHTs

11. De skyhøye strømprisene: Gassen den store x-faktoren -

<https://energiogklima.no/meninger-og-analyse/klimavalg21/de-skyhoye-stromprisene-gassen-den-store-x-faktoren/>

12. Se til Tyskland

<https://energiogklima.no/meninger-og-analyse/klimalederen/klimalederen-se-til-tyskland/>

13. 12 enkle tips for å spare strøm -

<https://www.fjordkraft.no/strom/stromprat/stromforbruk/spare-strom-tips/>

Blogg:

14. Klimavalg – hva bør gjøres i energipolitikken

<https://www.bevissthetsvitenskap.com/post/klimavalg-hva-b%C3%B8r-gj%C3%B8res-i-energipolitikken>